

TÜRKAKDENİZ

ANTALYA (HALKEVİ) DERGİSİ

İki Ayda Bir Çıkar

H A Z İ R A N

1938

Sayı : 9

Cilt : 2

İ Ş K A N U N U

Birinci Tatbik Yılıını Tamamlarken

Necmi ALGÜN

İş Dairesi 8. Bölge İş Müfettişi

Muasır medeniyetin yarattığı iş bölümünün iş münasebetlerini mürekkepleşdirdiği münakaşa götürmez bir hakikattir . Bugünkü iş hayatından doğan münasebetlerin hususiğ kanunlarla tanzim edilmesinde kat'i bir zaruret vardır . Dünya İş Kanunları muhtelif guruplara ayrılarak ve [Lâtin, Anglosakson, Amerika ve Balkan memleketleri İş Kanunları] diye adlandırılarak mutalea edilirler . Fakat bu guruplardan her hangi birine mensup memleketlerin kanunları arasında az çok farklar görülür . Aynı guruba dahil kanunlar arasında görülen bu farkları memleketlerin ihtiyaç ve teamüllerinin bir icabı olarak kabul etmek lâzımdır . Birkaç memleket muasır medeniyet sahnesine erken girdiklerinden dolayı iş münasebetlerini, sahneye sonra girenlerden evvel tanzim etmek mecburiyetinde

kalmışlardır . Bu memleketlere aid mevzuatın bir çoğu eski Roma hukuk prensiplerinin dar çerçevesini aşmamışken harp sonrası devresine ve bilhassa yakın senelere aid mevzuat bir çok yenilikleri cami bulunmaktadır .

Cihan İş Kanunları hakkında şu birkaç kelime ile yaptığımız mukaddimeden sonra kendi İş Kanunumuzdan bahsedeceğiz . İş Kanunumuz bir taraftan, uzun tetkiklerle tesbit edilen , memleketimizin ihtiyaçları nazarı dikkate alınarak ve diğer taraftan modern hukuk telâkkileri göz önünde bulundurularak çıkarılmış bir kanundur . Bu kanun " İşveren - işçi münasebetleri ", ni, Borçlar Kanunu hükümlerinden daha şumullü bir çerçevede içinde tanzim eden; başka bir ifade ile bu münasebetleri umumîğ hukukun dar sahasından alıp, hususiğ

hukukun geniş sahasına götüren bir kanundur . Bu kanunla işverenlerin ve işçilerin vazife ve hakları daimiğ bir murakabe altına alınmış ve bu murakabe kuvvetli müeyyedelerle sağlam bir esasa bina edilmiştir . Bu itibarla ferdiğ ve kitleviğ mahiyetteki iş münasebetlerinin en iyi tanzim şekli İş Kanunu hükümlerile derpiş edilmiş bulunmaktadır .

15 / Haziran / 1936 da kanuniyet kesbeden ve bu tarihten bir yıl sonra mer'iyete giren İş Kanunu bu ayın [Haziranın] 15 inci günü birinci tatbik yılını tamamlamış olacaktır . Merkezi Ankara'da bulunan ve " Genel Merkez " adile anılan İş Dairesinin merkeziğ teşkilâtından başka, 1937 bütçe yılına mahsus olarak ihdas edilip her biri birkaç Vilâyeti ihtiva eyleyen onbeş Bölge Âmirliği teşkilâtı, İş Kanununun memleket mikyasında tabikini teminle mükellef teşkilâttır . Bölgeler faaliyetlerini " İş Dairesi Reisliği " nden aldıkları direktifler dahilinde yürütürler .

Merkezi Antalya'da bulunan İş Dairesi 8 inci Bölge Âmirliği, Antalya Vilâyetinden başka, Burdur ve İsparta Vilâyetleri içindeki iş hayatını, kanun hükümlerine göre, tanzim ve murakabe eden salâhiyetdar teşkilâttır . Bugünkü vaziyete göre, bu üç Vilâyet içinde, 2994 işçisi olan 104 işyerinin daimiğ murakabesi , geçen yılın Ağustos ayı ortalarında faaliyete geçen 8 inci Bölge Âmirliğine aid bulunmaktadır .

Henüz birinci tatbik yılını tamamlayan İş Kanununun bugün mer'iyette bulunan fasıllarile getirdiği yenilikler sayılamıyacak kadar çoktur . Biz burada bunlardan yalnız birkaçını zikkretmekle iktifa edeceğiz .

İş Kanunu :

1 — Milliğ tekniğın terekkinde kamçılایıcı rolü olan 48 saatlik iş haftasını tesis etmiş ve dolayisile iş randımanının artmasını mucip olmuştur . [Birkaç iş sahası müstesna olmak üzere , 48 saatlik iş haftası her türlü iş sahalarına şâmildir .]

2 — İşde ve çalışma hayatında intizam yaratmışdır .

3 — İşçi ücretlerinin [haftada, on beş günde veya ayda bir gibi] mukannen olarak ödenmesini temin etmiştir .

4 — İşyerlerini, işçi sağlığına ve iş emniyetine müteallik tedbirler almağa mecbur tutmuşdur . [Sağlık Nizamnamesi çıkmak üzeredir . İşverenler, işyerlerine aid olarak almış oldukları sağlık koruma ve iş emniyeti tedbirlerini işyeri dahiliğ talimatnamelerinde göstermişledir .]

5 — Çocukların ve kadınların günlük ve gece çalışmasını nizam altına almıştır .

İş Kanunu birinci tatbik yılını tamamlarken yukarıda beş noktata hülâsatan tebarüz ettirmeğe çalıştığımız yeniliklerin elle tutulur ilk faydalarının görülmeğe başladığını kıvançla söylemek isteriz .

Antalya Öğretmenleri ile yapılan tetkik gezisi münasebeti ile :

ASPENDOS (Balkız) TİYATROSU

Kemal KAYA
K. G. Lanckoronski'den .

Aspendos'ta en mühim ve dikkate değer bina (t i y a t r o) dur . Bu, Akropol'ün doğu yamacındadır. Bina derin olarak tepenin içine gömülmüştür ; ve bundan ötürü alttaki ovadan ancak kısmen görülebilir . Ovadan yüksekliği 26 metredir .

Binanın mimarı, Aspendos'lu olduğu anlaşılan, T h e o d o r o s'un oğlu Z e n o n olarak kabul edilmektedir . Bütün tiyatronun veya sadece sahne kısmının masrafı A. Curtius C r i s p i n u s'un vasiyetnamesine göre A. Curtius Cirispinus A r r u n t i a n u s ve A. Curtius Auspicatus T i t i n n i a n u s tarafından temin edilmiş ve mahalliğ ilâhlarla İmperator ailesine ithaf olunmuştur .

Tiyatronun sahne duvarında, yukarı sütunların üzerindeki kısa kitabede sadece bu iki bâninin adları zikredildiği halde, doğudan itibaren Paradosun kuzeydeki ve güneydeki kapıları üzerine konulan ve aynı meâlde olan Lâtinçe ve Yunanca kita-

beler, yukarıdaki izahatı teyit etmektedirler .

H e n z e n, Praeneste'nin bir kitabesi ile de A. C. G. Arruntinus'u teyit etmiş ve buna istinaden binayı, Antoninus P i u s zamanına , yani bu civarın ekser abidelerinin ait oldukları devre irca etmiştir .

*
* *

6. Sayımızdaki tiyatro cephesi restorasyonu ile 8. sayımızın 9. ve 11. sayfalarındaki resimlere bakınız .

Seyircilere ayrılan mahallin plâni, mümas hatlar [Tangente] vasıtasıyla uzatılmış, yarım daire şeklindedir . Kutru 95. 48 metredir . Bu parça, sahne kısmından ayrı bir parça teşkil etmeyip, tiyatronun bu iki kısmını aynı duvar çevirmektedir . Oturma yerlerinden bir bölme [Schranke] vasıtasile ayrılmış olan orkestra (1) nin kutru 23.88 metredir . Oturma yer-

(1) Orkestra (Yunanca) : Eski Yunan tiyatrolarında sahnenin önünde koro ve müzisyenler için ayrılan kısma denir . Aynı zamanda ziyaretçiler için bu kısma bağlanan yere de orkestra denir .

leri kırk basamaktır . Bunlar, (8. sayımızdaki plânda A. ile gösterilen) bir yolla (diyazoma ile) iki kademeye ayrılmıştır. Bunlardan üsttekinde 19 basamak ve alttakinde 20 basamak vardır . Bunlardan başka diyazoma üzerinde duran serbest bankları da seyirci yerleri olarak saymak lâzımdır. Radial merdivenlerin sayısı alt kısımda 10, üst kısımda 21 dir . Diyazomadan başlayan 6 tane küçük çifte merdivenle, 2.20 metre yükseklikte bulunan üst kısma çıkılır . En yüksek oturma basamağının üst tarafında çepçevre dolaşan sütunlu geçit (Gang) münchayı teşkil eder .

Bir kişi için yarım metre yer kabul edildiği takdirde, seyircilere mahsus kısım, orkestra hariç olmak şartile , 7000 kişi alır . Orkestrada da ayrıca 500 kişilik yer vardır .

Sahne kısmı, 62,48 metre uzunlukta ve görünen kısmı 4.10 metre derinlikte kat kat bir binadır . Seyirciler mahalline doğru çıkık iki kanat, sahneyi kuşatmaktadır . Sahne kısmının uçlarında bu parçanın katlarını biri birine bağlayan merdivenler vardır .

*
* *

Tiyatro binasının yapı malzemesi, Akropolün yamaçlarından koparılmış, Konglomerat(2) taşlarıdır . Seyirciler mahallinde, oturma basa-

makları, döşemeler ve methallerin kaplamaları için (D) ve diyazomanın duvarlarında ince kalker kullanılmıştır . Yalnız seyircilere karşı bulunan sahnenin arka duvarında mermer kullanılmıştır .

*
* *

Seyirciler mahallinin yukarısında bulunan ve destek duvarları (Pfeiler), 8. sayıdaki plânın ancak bir tarafında gösterilmiş olan, kemerli geçit sonradan yapılmış; fakat o devirlere ait antik bir yapıdır . Bu kısmın, tiyatro binası ile birlikte yapılmayıp sonradan eklendiğine delil; dış duvarda bulunan pencere delikleridir . Yarım dairenin her ucunda bu deliklerden yedişer tane vardır . Bu pencereler sonradan taşla örülmüşlerdir; zira kemerli geçidin mihver taksimatına (Achsentheilung) uymamakta idiler . Fakat burada daima üstü örtülü bir geçidin bulunduğu, akıntı oluklarının vücudu ile anlaşılmalıdır . Yukarıdan bakılınca bunlar, haricen, ikinci kesmetaş tabakasında (Quaderschichte) görülebilmektedirler ve geçidin, dışarı doğru eğik bulunan, damından dökülen yağmur suyunu akıtmağa yararlarıdır . Seyirciler yerinin her iki ucunda dar birer merdiven de vardır. Bunlar vasıtasile kemerlerin üstüne ve dama çıkılırdı .

Dar ve derin olan destek duvarları kalkerden kesme taşlarla yapılmıştır ve önlerine konan yarım sütunlarla mücehhezdirler. Destek duvarlarının bir çoğunda bu yarım sütunlar harap olmuş ve tuğlalarla tamamlan-

(2) Konglomerat : Muhtelif terkipte taş kırıntılarının, kil, kum, çakıl gibi maddelerle biri birine yapışmasından meydana gelmiş kayalar ; (Çimento ile birbirine tutturulmuş çakıltaşları manzarasındadır.)

mişlardır . Destek duvarlarının üstlerinde birer G e s i m s e (3) vardır . Bunlar, kemerlerin takviyesine yaramaktadırlar . Önde bulunan yarım sütunlarda Gesimse olmadığı gibi bunların başlık (Capitell) ları ve kaide (Basis) leri de yoktur.

*
* *

Yarım dairenin her iki ucunda bulunup üstteki oturma basamaklarının altından geçerek (D) ile gösterilen mahalde nihayet bulan geniş methaller vasıtasıyla alttan seyirciler yerine varılır . (F) ile gösterilen ve en yukarıda daire şeklindeki dış duvarın içinde bulunan iki tâliğ methal de Akrapol tepesinden seyirciler yerine girme imkânını verirlerdi. Sahne binasından da şu yollarla seyirciler yerine geçilebilir :

Bunlardan birincisi (E) ile gösterilen ve diyazomaya açılan kapılardır;

İkincisi de (G) ile işaretlenen ve en yukarıdaki geçidi, dar geçitler vasıtasıyla merdivenli kısımlara birleşdiren kapılardır .

(D) ile gösterilen iki esas kapının üzerinde bulunan ve plânda (I) ile işaretlenen P r o s k e n i u m localarına ancak sahne binasından geçilebilir .

*
* *

Orkestranın bulunduğu yerde taş levhalardan bir kaldırım döşelidir . Bu kaldırım, sahnenin arka duvarına ve esas kapılara kadar uzanır . Bu döşeme, hafif bir toprak tabakası ile örtülüdür . Orkestra yarım daire şeklinde ve 0.59 metre yükseklikte kademeli bir kaide (Sockel)

(3) Gesimse : Duvarların, sütuların vesairenin kenarında şerit tarzında, çok veya az oyulmuş ufkiğ tezyinat .

ile çevirilmiştir . Bu kaide üzerinde, en alt oturma basamağı bulunur . Bu kaideden 1.09 metre uzaklıkta taşın içine işlenmiş bir bölmenin yatak izi (Standspur) bulunur . Genişliği 0.25 metre ve derinliği 0.04 metredir .

Şu halde orkestranın etrafında (Resimde C ile gösterilen kısımda) 1.09 metre genişlikte çepçevre bir geçit bulunuyordu : Atina'daki Dionysos tiyatrosunda ve diğer yerlerde olduğu gibi . En alttaki oturma basamağının böyle bir kaide üzerinde oluşunun sebebi, burada oturanın, orkestrada oturanların başları üzerinden ileriye görebilmesini temin etmektir.

*
* *

Sahne tahtadan yapılmıştı . Bunun üzerinde sahnenin arka duvarı yükselmektedir . Orkestra üzerindeki yükseklik 1.60 metredir . Resimde (K) ile gösterilen dışarı fırlamış Gesimse, döşemeyi taşıyan kirişler için altlık vazifesini görüyordu .

Altına kadar taş zeminin uzandığı tahtadan sahne, (H) ile gösterilen kapıların alttaki kısımlarını da örtmekte idi . Bu kapılar her iki taraftan, sahne kapısının kanatlarından tiyatronun içine açılmakta idiler ve eşikleri orkestranın yüksekliğinde bulunuyorlardı . 6. sayıda görülen restorasyonda sahnenin ön duvarına (Hyposkenenvvand) beş kapı konulmuştur .

(Bu resim, Termesos'taki tiyatro model itihaz olunarak meydana getirilmiştir .)

— Devam edecek —

Antalya'dan Anamur'a Doğru

—IV.—

S. Fikri ERTEN

Müze Direktörü

Manavgat ırmağının gün doğu tarafına (Düşenbih) ve batı tarafına (Manavgat) denilirdi. İhtiyarların rivayetlerine göre, Manavgat ile Düşenbih arasında öteden beri zıddıyet mevcut imiş. O derece ki, meselâ birisi Düşenbih tarafında cezayı mucip bir kabahat işlerse Manavgat'a yâni nehrin öbür yakasına kaçmakla âdeta ecnebiğ bir hükûmete iltica etmiş gibi işlediği cürmünden dolayı mücazat görmezmiş .

Manavgat'ta içi zift dolu küplerin ve bâzı taşların toprak altından çıktığına bakılırsa bu yerlerde eskiden bir köyün bulunması icab eder. Kasabanın ortasından akan Manavgat ırmağı derin ve akıntı süratı fazla olduğundan yazın bile geçit vermektedir . Yakın vakta kadar çay üzerinde gelip giden bir kayık mevcut iken üç sene evvel üstüne pek metin bir demir köprü yaptırılmakla işbu külfet te bertaraf edilmiştir. [1]

(1) Evliya Çelebi seyahatnamesinde diyor ki : (Elmevla elfazıl İvez efendi) " Manavgat Kadı .. lâkabile meşhurdur. Alâiye livasındaki (Manavgat) nahiyesindedir . Eğri kapının içeri yüzünden bir lâtif cami ve medrese darülhadisi vardır ki hâriminde medfundur . Bursa'ya Vali olduğuna tarih " Bursaya Vali oldu Manav .. sene 993 .

Üçüncü Murat ile letaifi ve birçok güzel, lâtif telifatı vardır. Gayet sebük ruh yaran nükte-dandan imiş . Tarih intikali 994 dür .

Pazarcı'nın yarım saat kadar cenburgunda ve nehrin esahilinde [H'sar] adıyla ufak ve pek harap bir kale mevcuttur. Bu kalede kadim yazıtlara tesadüf olunmuyorsa da duvarla çevrilmiş bir yerde Selçuk devrine ait bir kaç mermer sanduka vardır ki en büyüğü [Dede kabri] diye anılmaktadır. Sandukanın uzunluğu 2.25 metre olup kapağı bir menşuru müsellesiden ibaret yekpare bir mermerdir. Mermerin uzunluğu 1.15 metredir . Alt tarafı bir takım çiçeklerle tezyin edilmiş ve üst tarafı yazılı olan işbu sanduka ortasından kırılmıştır. Taşın bir tarafında : (Küllü nefsin zaikatulmevt Küllü men aleyha fanin ve yebka vechu rabbike zülcelâli velikram. Huvel evvelu vel ahiru vezzahiru vel batinu ve huve biküllü şeyin alim) yazılıdır .

Diğer tarafında (Rabbena atina...) âyeti kerimesi yazılıdır .

Baş tarafında: (Fi tarihi fevt min sadis işrin min cemaziyelahar sene sebin ve sit mie) .

Ayak tarafında : (Hazel kabrul merhum vel mağfur esseidüşşehid Mehmet [biselâme] şanini) yazılıdır .

Yazının yüksekliği 14 santimdir .
Bir küçük sandukanın baş tarafında:
(Hazel kabrul merhum vel mağfur
Resul ibni Mehmedül Hilmanî .)

Ayak tarafında : (Fi tarih tasi işrin
Cemaziyelâhar sene sebin ve sitmie)
yazılıdır. Bunlar baba oğul kabirleri
olsa gerektir. Vefatları 670 hicriğ yı-
linda olup kitabeye nazaran oğlunun
pederinden üç gün sonra vefat etti-
ği veya şehit ettirildiği anlaşılma-
ktadır . Bu iki kabirden başka aynı
sistemde ufak üç sanduka daha
varsa da yazıları yoktur . Lâhitlerin
hepsi bir yerdedir. Bunların Selçuk
Türklerinden olduğu anlaşılırsa de
buraya ne için geldiklerine dair bir
malûmat mevcut değildir .

Hisarın karşı yakasında, yâni Dü-
şenbih tarafında suya yakın kalın
tuğlalı eski müslüman kabirleri çık-
maktadır .

*
* *

Hisar ile Eski Antalya (Side) ara-
sında (Sorkun) isminde 35 haneli
bir köy vardır. Köy pek lâtif ve et-
rafı ağaçlarla mestur bir tepe üzerine
bina edilmiştir . Köyün bir kusuru
varsa o da ancak iki su kuyusuna ma-
lik olmasıdır. Hanelerin ekserisinde
beyaz mermerden mâmul asarı atika
parçalarına, yüksek kabartma insan
ve hayvan suretlerine tesadüf edil-
mektedir. Bu parçaların Side'den ge-
tirilmiş olduğu muhakkaktır .

İşbu köyde mimariğ sanatından mah-
rum 15.60 tulünde ve sekiz metre
arzında Rüstem paşa camii vardır .

Camiin hangi tarihte yapıldığı
malûm değilse de duvarında 1135
tarihinde tamir edildiği yazılıdır .

Minaresi yüksek merdivenli bir duvar-
dan ibârettir. Cami imamının elinde
şu beratı görmüştüm: " Alâiye San-
cağında, Manavgat kazasında Sorkun
karyesinde vaki Rüstem paşa camii
şerifi vakfından yevmi dört akça ile
vaizliği cihetinden " [1281
senesi Cemazievvelin dördüncü günü
tarihli berat.]

Camiin banisi Rüstem Paşa oldu-
ğu berattan anlaşılıyorsa da Rüstem
Paşanın kim olduğu ve ne münase-
betle buraya gelerek bir cami inşa
ettirdiği bir türlü anlaşılammaktadır.
Bu hususta bir kayda tesadüf edeme-
dim .

Camiin tarla olarak külliğ mık-
tarda vakıfları bulunduğu ve müruru
zamanla eşhas elinde kaldığı rivayet
olunmaktadır .

Köyde yaptığım araştırmada, bir
harap evin enkazı altında toprağa
gömülmüş ve Hisarcıkta görülen de-
de lâhdine benzer bir mermer lâht
sandukasını buldum . Nakışlı ve ak
mermerden olan bu sandukanın uzun-
luğu 1.96 , kaidesinin genişliği, 33
santimetredir. Üstündeki maillerin birer
cephesinde birer âyet yazılıdır . Baş
tarafında üç ufak satırında :

(Tarih min ümrihi | | | elmenar | | |
essene selâs ve seman mie) Yazılıdır.

Ayak tarafındada üç satırında :

(| | Elmagfur eşşehid Rüstem | |)

Harflerin yüksekliği 18 santimetredir.
Tahminime göre bu sanduka camiin
bânisi olan Rüstem Paşaya aittir .

Yazıdan anlaşıldığına göre Rüstem
Paşa 803 hicriğ yılında vefat etmiş
ve buralarda defnedilmiştir .

Sorkun'la Eski Antalya arasında
4 kilometrelik bir mesafe vardır .
Side (Eski Antalya) ye yakın ve
bir kilometre kadar devam eden sarı

renkte ince kum tepeleri mevcuttur. Rüzgâr ve kasırgalar vasıtasıyla denizden pek çok kum buralara yığılmış ve sahilden iki kilo metre kadar uzanarak yedi sekiz metre bir irtifa kesbetmiştir. Tepeler arasında seyrek cesim bina harabelerinin görülmesi, kumlar altında daha bir çok binaların bulunduğunu zannettirmektedir.

*
* *

Eski adı (Side) olan (Eski Antalya), 1328 rumîğ tarihinde Liva Encümenininin kararile [Selimiye] ismini almıştır . Ve bugün bu adla anılmakta ise de Eski Antalya adı henüz unutulmamıştır. Eski Antalya isminin ne zaman konulduğu malûm değildir. Maamafih bu ad ile tesmiye edilmesinde hiç bir tarihiğ sebep düşünülmediği gibi [Selimiye] isminin de, [Andiya] ya [Yavuz] ismi verilmesi gibi, sünuhattan olduğu muhakkaktır . Köy ve kasaba isimlerini değiştirmek icabettiğinde biraz da tarihiğ bir sebep nazarı itibare alınırsa daha iyi olacağını zannederim .

Side kalesine, doğu tarafında Hıristiyanlık devrinde açılmış ufak bir kapıdan girer girmez ufak ufak bina harabeleri başlar . Binaların inşa tarzında, hepsinin Bizans devrine ait olduğu görülmektedir .

Side'nin mevkii : Asırlarca pek parlak bir hayat geçirmiş ve ahali çok zengin ve faal bulunduğu tarihte nam bırakmış olan bu şehrin bidayeti teessüsü, sekiz yüz metre kadar cenuba uzanmış bir yarımada üzerindedir . İşbu yarımada Antalya'nın 32 mil doğusunda ve Alanya'nın 32 mil batısındadır . Burası Faselis [Tekirova] ya 640 sitad yâni 2118 kilometre kadar uzakta tahmin edilebilir. Side'nin

bulunduğu arazinin tabiatı asliyesi sert beraciya suhurudur . Ne şehirde ve ne de yakınında akar bir su yok-sada hemen deniz seviyesine müsavi ve eskidenberi malûm ve suyu tatlı ufak bir menbai vardır. 1885 milâdiğ yılında buralarda tetkikatta bulunmuş olan [Lanckoronski], işbu suyun bâzı kere deniz suyu ile karışarak tuzlu olduğunu yazıyor ki, pek doğrudur. Bu sudan hâlen istifade edilmektedir. Bundan başka kendinden kaynama bir çok tatlı su kuyuları da vardır .

Side'nin parlak devirlerinde mevcut sular beyenilmemiş olmalıdır ki, birçok zahmet ve masarif ihtiyarile, dere tepe bakılmıyarak altı saat mesafede bulunan [Homa] dan - görülen lüzum üzerine - birçok yerlerde yüksek kemerler inşasile daha sıhhiğ bir su getirilmiş olduğu bugün bile birçok yerlerindeki inşaattan anlaşılıyor . Gerek burada ve gerek Balkız'da gördüğümüz cesin kemerleri, o zamanlarda mevcut sular tahlil edilerek daha iyi sular aramak suretile umumîğ sıhhata fevkalâde riayet edildiğini anlatmaktadır . Kalenin kuzeyinde ve asıl kale kapısının solunda mükemmel ve nakışlı Nimfeon harabesi halen harap bir halde isede Balkız'da görülen Nimfeondan daha muazzam ve daha kıymetlidir .

Su buradan şehre ithal ile şehrin her tarafına akıtılmış ve bir kısmı güney tarafında ve deniz kenarındaki caddenin mebdinde görülen bazilika-ya kadar götürülmüş olduğu görülmektedir . Bununla beraber bu su yolları dahi tarihin zaptına geçemeyen bir zamanda şiddetli bir zelzele sonucunda kâmilen harap olmuş bugün yalnız enkazı kalmtştır .

Antalya Sancağının 1269 — 1853 Senesindeki

Teşkilâtı ve o Zamanki Devlet Varidatı

Mâcit SELEKLER

Ticaret Odası Başkâtibi

1930 senesi Kânunusani iptidalarında Vilâyet nüfus Müdüriyetine ait olan evrak mehzeninden hurde, pejmürde bir takım evrak çıkarılmış ; Hükûmet konağının merdiveni altına yığılmış ve Belediyenin süprüntü arabaları ile Kadınderesi'ne taşınmakta olduğunu görmüstüm. Yerden aldığım kâğıtlar içerisinde eski, yeni neler yoktu. 1321 nüfus yazımından önceye ait nüfus sicilleri, yakın ve uzak tarihlerdeki nüfus vukuatı evrakı müsbiteleri ve muameleleri. Bunlardan başka Mahkemeye, Maliyeye ait ve her halde hukukiğ, tarihiğ kıymetleri haiz olan bir çok vesikalar da bunlar arasında bulunuyordu .

Bunların tasnif edilmeksizin böyle gelişi güzel dereye dökülmesinin muvafık olmasını salâhiyettar Bağzı Müdürlere anlatmak istedim; fikrime iltifat eden olmadı . Ben şuna buna dert anlatırken de süprüntü arabaları vazifelerini iktal ettiler . Bütün bu evrak Kadınderesi'nin, sivri sineklerimizimize menba olan kayalıkları arasına atıldı, kaynadı gitti .

Yerden aldığım ve renginden çok eski olduğunu anladığım bir kâğıdı yanımda götürmüştüm . Bağzı tarafları yırtılmış ve çürümüş olan üç dört sayfalı bu kâğıtlardan aşağıdaki tetkiki çıkarıyorum . (Aynen) :

“ İşbu altmış dokuz senesine mahsuben cedyeli varidat mucibince kâffe kazahai T e k e'den ber mucibi

kuyudat matlubatı şahane ile emvali mürettebei mezkûreden senei merkume Martından itibaren şehri Şubatı gayesine bilcümle tahsilâtın miktarı,, diye başlıyan bir cetvelde 1269 (1853) senesinde Teke sancağının bilûmum varidatının tahakkukat ve tahsilâtını gösteren bir pilânço vardı . Bu pilânço (kâffe kazahai Teke) tabiri ile o zamanki kaza teşkilâtını gösteriyordu . Buna göre o zamanki Teke sancağına bağlı kazalar şunlardı :

(Antalya-Nevahii Serik - Bucak-Kızılkaya - Elmalu - Kaş - Kalkanlı-Finike - Kardıç maa İğdir - Aşireti Murtuna - Aşireti Gebiz - Aşireti Saçı karalı - Aşireti Karakoyunlu - Aşireti meskûne .)

Görülüyor ki, Teke sancağı o zaman 9 kaza ve bu kazalardan ayrı 5 te aşiret teşkilâtından mürekkep imiş . Bu kazaların nahiyelere münkasem olduğu “ Nevahii Serik ,, diye yazılı olması ile beraber tahsilât sırasında Serik kazasının (Has) nahiyesi , Antalya kazasının (İstanos) nahiyesi, Bucak kazasının (Millu) nahiyesi, Kardıç maa (İğdir) nahiyesi isimlerinin geçmesi ile de anlaşılıyor . Bu cetvelde başka nahiyelerinin geçmemekte olması, esasen cetvelin, nahiyeleri de gösterecek vaziyette olmamasındandır .

Vilâyetin bugünkü teşkilâtı içinde bulunan Manavgat, Akseki, Alanya kazaları o zaman, A l â i y e S a n c a ğ ı'nı teşkil ediyorlardı .

Sancağın varidatına gelince ;

Elimizdeki cetvel , tahsilâta, emaneten idare olunan rüsumata, irsalâta ait olmak üzere bir kaç fasla ayrılmaktadır . Son sayfalarını da iki aylık tahsilât bakayası teşkil eder. Bundan anlaşılıyor ki , defterin her ay varidat ve irsalâtına ait hesabâtı gösteren daha gerisi olmak lâzımdır. Yırtılan , çürüyen yerleri tamamiyle okunmak kabil olmamış ise de tetkikattan çıkan netice şudur. O zaman-

ki devlet varidatının isim ve neveleri şunlardır :

(Mali vergi - mali hazine , - bedeli âşar - rüsum varidatı - meskûn aşiretlerden alınan mali kışlak yeri , rüsumu müteferrika - hasılatı beytülmal - hasılatı yave - hasılatı karantina (*) - hasılatı evrakı sahiha - merakip mürur - dühanı hums - varidatı saire .)

(*) Bu kelime karantina olarak okunmuştur . Fakat arap harfleri ile noktasız yazıldığından doğrudur; kestirilemedi .

KAZALAR	Mali vergi Kuruş	Mali hazine Kuruş	Bedeli âşar Kuruş	Rüsum varidat kuruş	YEKÛN
Antalya	356 275	22 830	430 779	305 831	1 115 716
Serik	102 078	0	54 329	0	156 407
Bucak	181 480	0	72 921	0	254 401
Kızılkaya	81 000	0	95 322	0	176 322
Elmalu	222 561	2 835	185 042	0	410 438
Kaş	197 500	0	75 178	0	272 678
Kalkanlı	107 400	0	37 680	0	145 080
Finike	83 122	0	37 631	0	120 795
İğdir kardiç (Kumluca)	98 287	0	22 837	0	121 124
Aşireti Murtuna	28 675	0	0	0	28 675
Aşireti Gebiz	24 291	0	0	0	24 291
Aşairi meskûne mali kışlak					141 782
Beytülmal hasılatı					2 709
Yave					1 340
Karantina					26 420
Evrakı sahiha					9 798
Merakip mürur					13 817
Rüsumu müteferrika					6 891
Yekûn					3 089 765
Dühan humüs					15 359
Umumî Yekûn					3 105 118

Bir senelik varidat tahsilâtı yekûnu 3 000 000 kuruşu geçmektedir .

İrsalât hakkındaki kuyuttan anlaşılacağına göre Teke Sancağı mürettéba-

tının mühim bir kısmı Arabistandaki orduya, bir kısmı da "ebniyei Hicaziye"ye gönderilmekte imiş .

Eylül 1269 ayı tahsilâtının sarf ve irsal sureti şudur :

K u r u ş

40 000	Ebniyei Hicaziyeye ba polişe Vasilâki'den, 5 Eylül 1269
115 000	Arabistan'da Orduyu . Hümayuna nakden , 17 Eylül 1269
24 407	Masarifat
<u>197 407</u>	Eylül 1269 ayı tahsilât yekûnu .

— 3 —

85 sene evvelki Teke sancağı teşkilâtı ve varidatı hakkında oldukça mühim malûmat veren bu küçük vesika gösteriyor ki , Hükûmet daireleri mahzenlerinde tarihe hizmet edecek pek çok vesikalar bulunabilecektir .

Esasen 1305 (1889) . senesinde Antalya Hükûmet konağı yangınında da bir çok evrak yanmış, şimdi park olan Tophane'deki eski Hükûmat daireleri mahzenlerinde, telgrafhanenin önündeki [Koparanzadelerin medrese-

si] ndeki eski kütüphane binasında bir kısım evrak ve defterler çürümüş, gömülmüş , Harbi Umumiğde gûya düşman taarruzundan muhafaza edileceği zannı ile bir kısım defterler uzak bir köye götürülerek orada ahırlarda unutulmuş ve yine aynı yılda gayretli bağzı daire evrak memurları ve odacıları tarafından bakkallara satılmış olmasına rağmen yine istifade edilecek vesikaların bulunabileceğine kaniim .

Antalya Marşı

Mehmet Hikmet ÖNER

Sana içten bağlıyız çağlayanlar diyarı ,
Koynunda birleşirken dört mevsimin baharı .
Denizden örnek alıp kabarıp coşuyoruz ,
Ruhumuz daralırsa engine koşuyoruz .

Biz Antalya gençleri yurdumuzun eriyiz .
Biz yarının doğacak ışıklı seheriyiz .

Bayrağımıza benzer sabahları tan yeri .
Rüzgâr bir konuk gibi gezerken bahçeleri
Ruhları büyüleyen kokular bize yeter .
Şarkımızı köpüklü çağlayanlar besteler .

Biz Antalya gençleri yurdumuzun eriyiz .
Biz doğacak yarının ışıklı seheriyiz .

YEĞEN MEHMET (PAŞA)

Kemal ÖZKAYNAK

Akseki Kültür İşyarı

İlimizde yetişen (Yeğen Mehmet Paşa) nın şahsiyeti ve Osmanlı devletine yaptığı hizmetler şimdiye kadar ciddiğ bir tetkik mevzuu olmamıştır .

Doğup büyüdüğü, çocukluk yaşlarını geçirdiği yer olan Akseki'de bu gün devlete intikal etmiş olan Kütüphanesi de bulunmasa bu mühim şahsiyetin adı halk tarafından pek çabuk unutulacaktı .

Yeğen Mehmet Pş. hakkında en mücmel malûmata (Antalya Livası Tarihi) adlı eserde tesadüf ediyoruz. Bunda da Paşanın (Antalya) lı olduğu yazılıdır. Üsdar B. Fikrinin eserinde Paşanın hayat ve memuriyetlerine ait malûmat bâzı tarihlerde verilen bilgilere tezat teşkil etmektedir .

(Kamusül'alâm) ın Yeğen Mehmet Paşa hakkında verdiği malûmat ise derli toplu bir kaç satırdan ibarettir . Bâzı tezkere ve tarihlerdeki malûmatı da bir tarafa bırakırsak hemen hemen (Cevdet Tarihi) ni, Paşanın hayatını en iyi tesbit eden bir eser olarak almak ve mütalâa etmek doğru olur . Vâkıa Yeğen M. Paşanın Sadrazam bulunduğu devrin (vak'anüvis) i Enverî (efendi) ile Kâni (efendi) nin de paşaya ait notları mevcut ise de bunların

hiç birisi merhumun hayatını (Cevdet Tarihi) kadar aydınlatmamaktadır. Hususile bu iki Osmanlı âlimi de Paşanın gadabına uğramışlardır . Onun için bu notların tam tarihiğ hakikat olacağından şüphe etmek te hata sayılmaz . Nitekim, Kâni'nin Yeğen Paşaya yazdığı mektupların birisinde bu mütalâayı teyid eden cümleler bile vardır .

(1139 - H.) senesinde doğan Yeğen Mehmet Pş. Akseki'nin Hacı İlyas mahallesinden (Hacı Yusuf) adlı kimsenin oğludur . Devlet memurlarından (Kel Yusuf) un yeğeni bulunduğu için Babîâli muhitince kendisine (Yeğen) lâkabı verilmiştir. Paşanın doğduğu yıllarda memleketi olan Akseki, Alâiye Sancağına merbut bir nahiye olduğu için bâzı müverrihlerimiz onun Antalya'lı veya Alan yalı olduğunu sanmışlardır . Hatta tetkikatımıza esas olarak aldığımız Cevdet Tarihi de Paşanın (Nevahii Alâiye) de doğduğunu yazmaktadır. 200 seneden beri birçok tadiller ve tamirler gören ve bugün halen oturulmağa kabiliyeti bulunan Paşanın evinin, adı geçen mahallede bulunduğunu ilâve edersek hakikati daha iyi aydınlatmış oluruz .

(1155) tarihinde Yeğen Mehmet

Pş. Akseki'den ayrılarak (Belgrad) a gitmiş, bir müddet sonra (Serden geçti) ağası olmuştur. Orada (Kakbak kelle) adlı bir sergerde ile söz birliği ederek Alâiye Sancağı semtine gelmiş, burada zuhura getirdikleri bir kargaşalığı müteakip devletin takibinden korkarak İstanbul'a dönmüştür. Babiâli, bu kargaşada Paşayı medhaldar gördüğü için (50,000) kuruş caize mukabilinde kendisini affetmiş, (İsakçı) köprüsü muhafızlığına tayin etmiştir.

(Kol kethudalığı) rütbesi ile (1186) da Yeniçeri ocağına dahil olan Paşa ocakta pek çabuk yükselmiş, iki ay sonra (Âğa paşa) unvanını almıştır. Sadarete getirilmeden önce de (Silistre) de, (Varna) da devlet hizmetlerinde bulunmuştur.

(1196) senesinde Birinci Abdühamid'in padişahlığı zamanında Yeğen Mehmet Paşa sadaret makamına getirilmiştir. Selefî bulunan Mehmet İzzet Paşa rahavet sahibi, fena insanlara mütemayil bir devlet adamı olduğu için Hükûmetin icraatında doğru, hakim, şuurlu bir elin lüzumu aşikâr ve o zamanki vezirler arasında bu hasletlerle göze çarpan yegâne adamın Yeğen Mehmet Pş. olmasından kendisinin sadarete getirilmeine karar verilmiştir. Tetkikatımıza göre bu getiriliş şöyle olmuştur :

(1196) senesi Ramazanın ilk günlerinde (Yeğen Mehmet Pş.) Manastır Valisi bulunuyordu, kendisine sadaretin tevcih edildiğini bil-

diren ferman saraydan (Kuşçu Mehmet Ağa) eliyle gönderildi. Mehmet Ağa (1196) senesi Ramazanın ikinci günü İstanbul'dan hareket etti. 6 gün sonra Manastır'a erişti; keyfiyeti Paşaya tebliğ etti. Paşa, kendi adamlarından 6 kişiyi berabere alarak Ramazanın 16 ıncı günü İstanbul'a geldi. [Eyyüp] civarında kendisini bekliyen bir saray mensubu ile görüştüktan sonra sandala atılarak, padişahın bulunduğu [Beşiktaş] sarayına geldi. Birinci Abdühamid ile konuştu. Vakit ikindi ve Ramazan olduğu için hemen Babiâliye avdet etti. Merasim iftardan sonra yapıldı. Paşa ertesi günden itibaren devletin mes'uliyetini omuzlarına aldı.

Hemen icraat başladı: Devletin yüksek Maliye ve Babiâli memurları arasında değişiklikler yaptı, hatta bunlar arasında [vak'anüvis] Enverî [efendi] de bulunuyordu. Sadarete kaldığı 4 ay 9 gün zarfında bunlardan maada, Belgrat, Mora, Girit, Halep, Kars, Edirne Vali ve kumandanlıklarında da azil ve nasıplar yaptı. Kendisinde tenbel, itaatsız ve mürtekiplere karşı ötedenberi mevcut olan antipati bunlara sebep olarak gösterilebilir.

Paşanın sadarete kaldığı bu kısa zaman içinde devlet idaresine bir yenilik getiremediği görülmektedir. Yalnız o zaman günün en mühim hâdisesi olan İspanya işi için bir nal sureti bulunabilmiştir.

Yeğen Mehmet Paşanın cesur olmakla beraber, kindar, aynı zamanda gadup bir adam olduğu da muhak-

kaktır. Zamanında Fransaya satılacak gemi kerestesi için bir hiç yüzünden devrin anlayışlı mühendislerinden olan Selim Sırrı [Efendi] yi azletmesi ve buna benzer diğer bâzı harekâtı da kendisine isnad olunan bu noktayı teyid eder . Alehusus bu hâdiseler arasında [Enverî], [Kâni] gibi günahsızlar da bulunursa . . .

Yeğen Mehmet Paşa, idare adamlarını azlederken yerlerine iyilerini getiremediği muhakkaktır . Zamanında bâzı esafilin yüz bulmasile bunların bâlâ pervazlık sevdasına düşmeleri Birinci Abdülhamidi düşündürmüş, nihayet 1196 Muharreminin 26 ıncı günü azledilerek [Vidin] muhafızlığına tayin edilmiştir. Şu hesaba göre 4 ay, 9 gün sadrazamlık yapmıştır . [Antalya Livası Tarihi] ndebu müddet 14 ay olarak yazılı ise de Tarihi Cevdet'in verdiği bu malûmat daha doğrudur .

Yeğen Mehmet Paşa, Mısır Valiliğinde de bulunmuştur. 1199 da sadrazam Halil Hamid Paşanın konağında toplanan ve Mısır ahvalini konuşan hususiğ meclis, tecrübe ve liyakatinden dolayı paşanın bu Valilikte muvaffak olacağı neticesine varmış ve kendisine Mısır Valiliği tevcih edilmiştir . Elyevm [Kahire] de bir caddenin Yeğen Mehmet Pş. caddesi diye anıldığı tesbit edilmiştir .

Paşanın İstanbul'dan Mısır'a giderken Akseki'ye de geldiği, hattâ kasabanın önündeki tarlaların çadırlarla dolduğu Akseki'de ötedenberi dolaşan rivayetlerdendir . Fakat bu ge-

lişin Mısır'a giderken olduğu çok şüphelidir . Zira miktarı az olmıyan askerin az bir misafirlik müddeti için Akseki'nin pek çetin olan yollarını ihtiyar etmesi için ortada kâfi bir sebep yoktur . Bu geliş olsa olsa (başta arzedildiğiüzere), [Kabak kelle] ile burada bulunuşu olarak mütalâa edilebilir ve hâdiselerin seyir tarzı bu ihtimali daha çok kuvvetlendirmektedir .

Yeğen Pş. bir yıl Mısır Valiliğinde kaldıktan sonra azledilmiş; bir müddet İskenderiye'de oturmuştur . Sonradan kendisine [İbrail - Kalas] Seraskerliği tevcih edilmişse de daha memuriyet mahalline yetişmeden [Köstence] de 1202 senesi Saferinin 25. gün üvefat etmiştir. Antalya Livası Tarihi] nde Karsta vefat ettiğine dair olan malûmata, tedkiklerimiz esnasında tesadüf edilememiştir .

[Yeğen Mehmet Pş.] Akseki'de yalnız bir cami yaptırmıştır . Yerli tarzda yapılan bu cami bugün harap denecek bir haldedir . Buraya [Manisa] da 18 dükkân vakfettiği söyleniyorsa da buna dair bir vesika ve vakfiyesi elde edilememiştir . Akseki'de kendi namile anılan bir kütüphanesi vardır . Maarif Vekâletinin mevzu tahsisatı ile halka açık bulundurulmuş bu müesseseye vakfettiği kitaplardan bir kısmı 50-60 yıl önce bir seylapta mahvolmuştur . Bugün kütüphanede toplanmış bulunanların üzeri vakfiye mühürü ile mühürlüdür .

Bu kitaplar arasında maalesef, yaşadığı devre veya kendisine dair

malûmat verecek bir tek eser yoktur. Yalnız kitapların seylaptan toplanması, tasnifi, nakli sırasında saray tarafından Antalya'lı Bali Paşaya [Teke'deki sâdatın hüsnü suretle muamele görmesi hususunun ehemmiyeti] ni tebaruz ettiren bir mektubun aslı görülmüşse de bugünkü eserler arasında buna da tesadüf edilememiştir .

Meşhur Tokatlı [Kâni] , Yeğen Mehmet Paşanın yıllarca divan kâtipliklerinde bulunmuştur . Paşayı iyi tanımağa ve tahlil etmeğe muvaffak olan nasirin kendisine yazdığı mektup

divan edebiyatınıza mal olmuş güzel bir mizah nümunesidir .

*
*
*

Bu yazı için başvuru yerler :

- 1 — (Cevdet tarihi)
- 2 — Kurunu cedide tarihi
- 3 — Kamusul'alâm
- 4 — (Antalya Livasi Tarihi)
- 5 — Hayat Ansiklopedisi ve meşhur adamlar Ansiklopedisi
- 6 — Yeğen Mehmet Pş. evi, camii, kütüphanesi, vakfiye mührü
- 7 — Pş. hakkında mahalliğ rivayetleri zapteden zevatın verdiği notlar

MUTLU BİR DOĞUM

Dergimizin değerli yazı yardımcılarından ve Halkevimiz Dil - Tarih - Edebiyat şubesi üyelerinden Antalya Cumhuriyet Müddeiumumî Muavini Bay Hâmit Selekler'in Mayıs ayı içinde bir kızı doğmuş ve kendisine İpek adı verilmiştir . Sevimli yavruya uzun ömürler diler; ana-babasını kullularız .

TÜRKAKDENİZ

Yeni « İlkokul Programı » Tatbikatı

1936 – 7 ders yılından itibaren yürürlüğe geçen İlkokul programının, Antalya İlkokullarında nasıl tatbik edildiği ve bu tatbikattan elde edilen sonuçlar aşağıdaki yazıda kısaca gösterilmiştir . Bu yazının baş tarafı geçen sayımızdadır .

Hilmi TUNCER

İlköğretim İspekteri

— 5 —

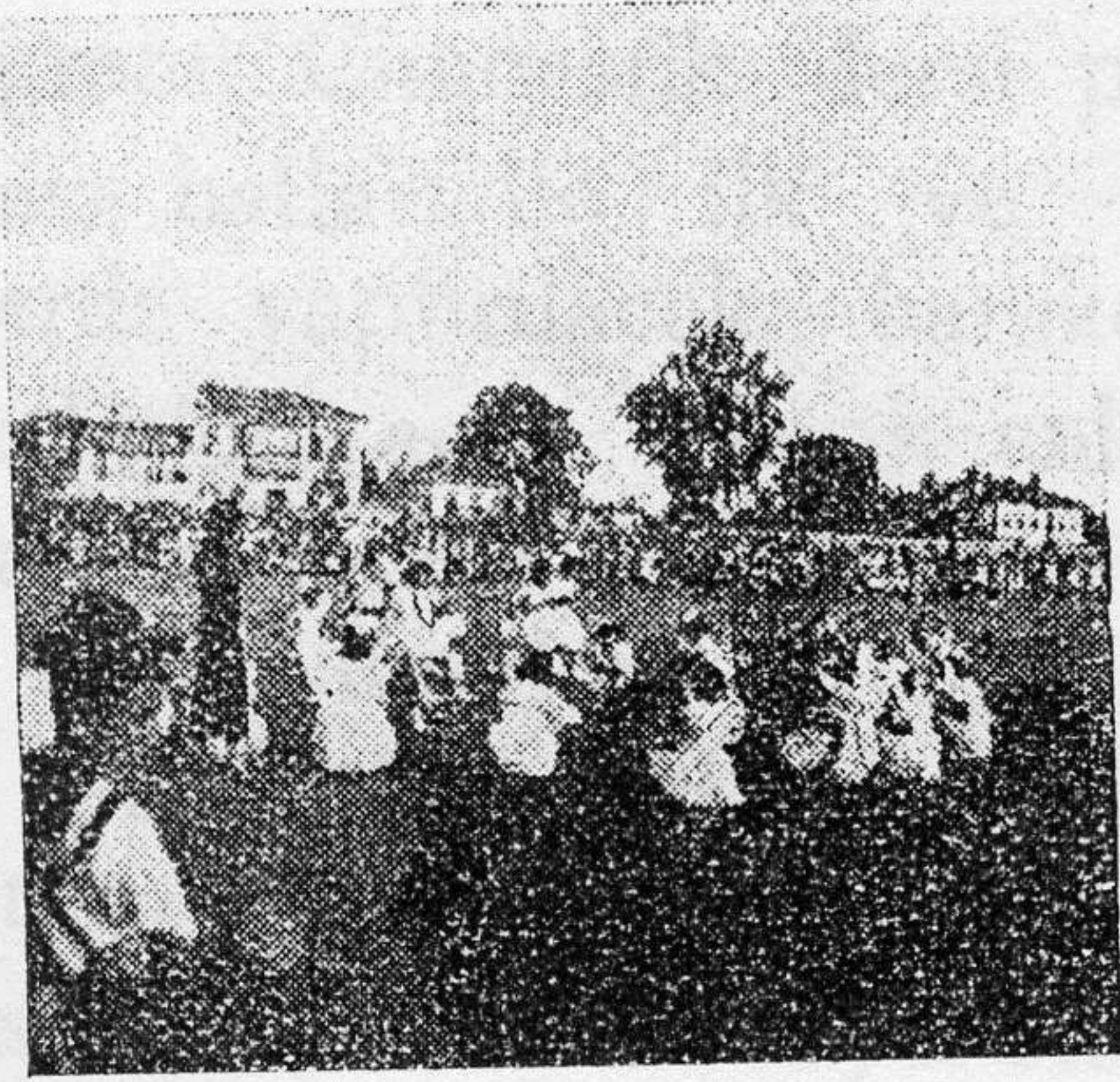
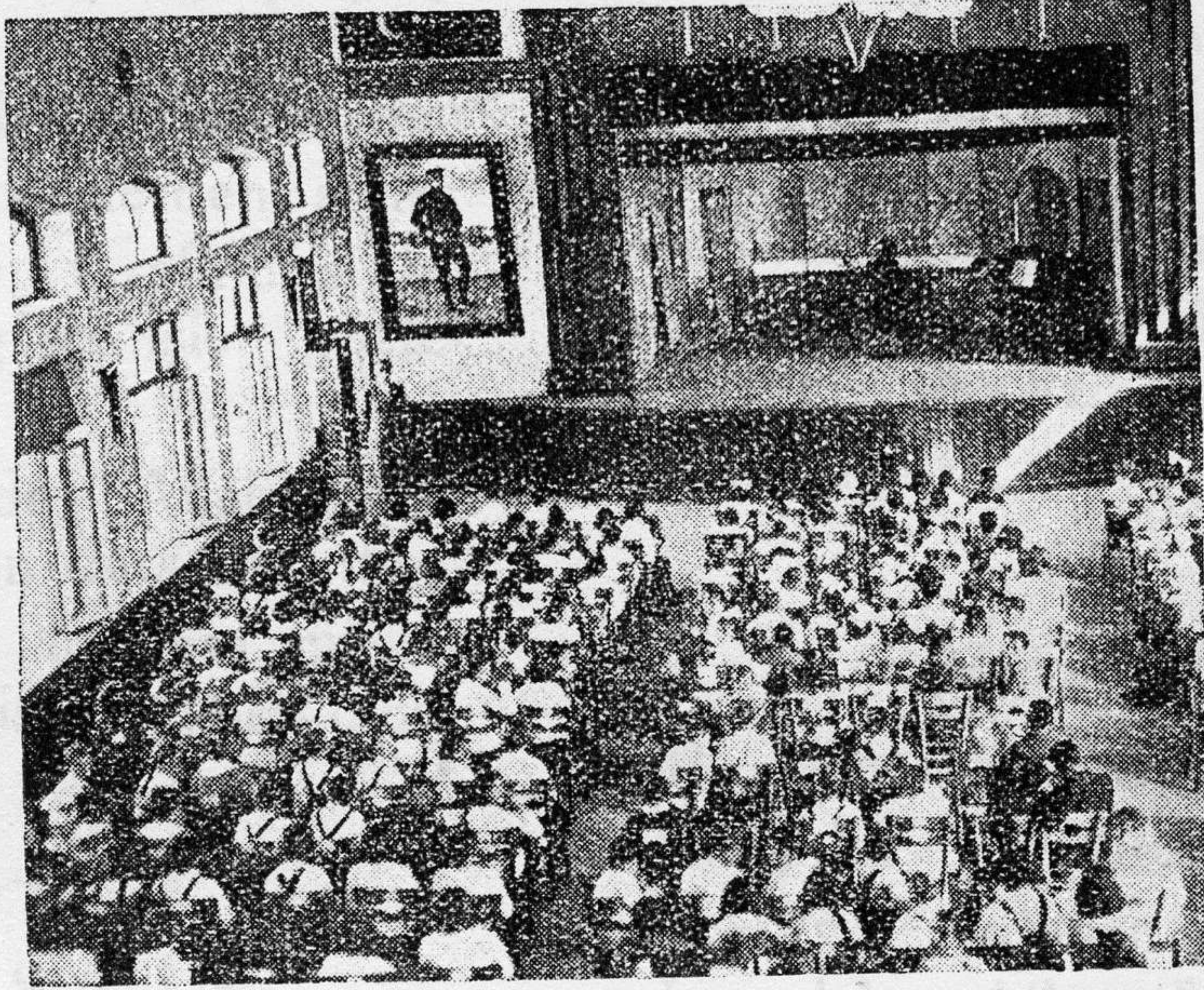
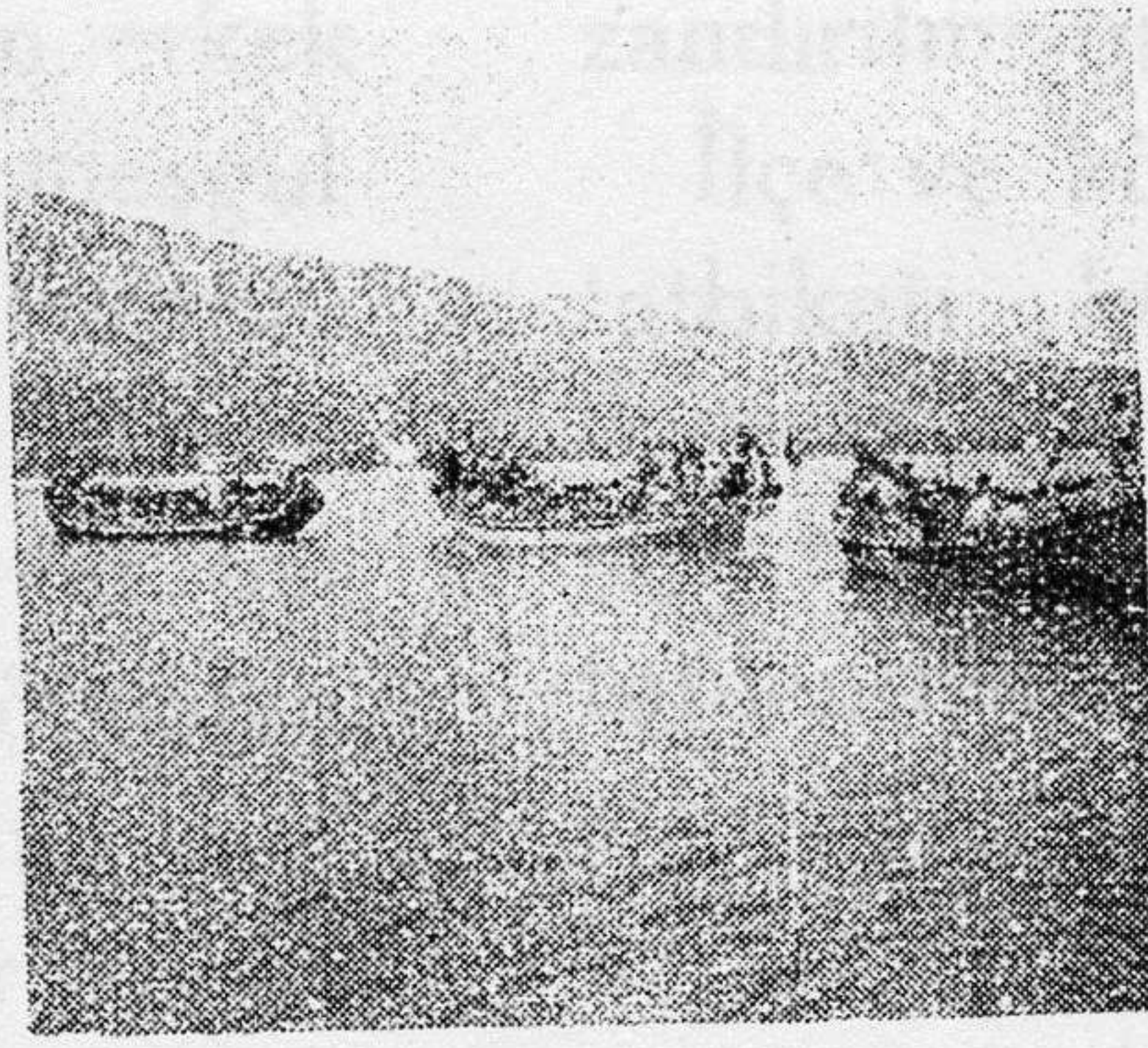
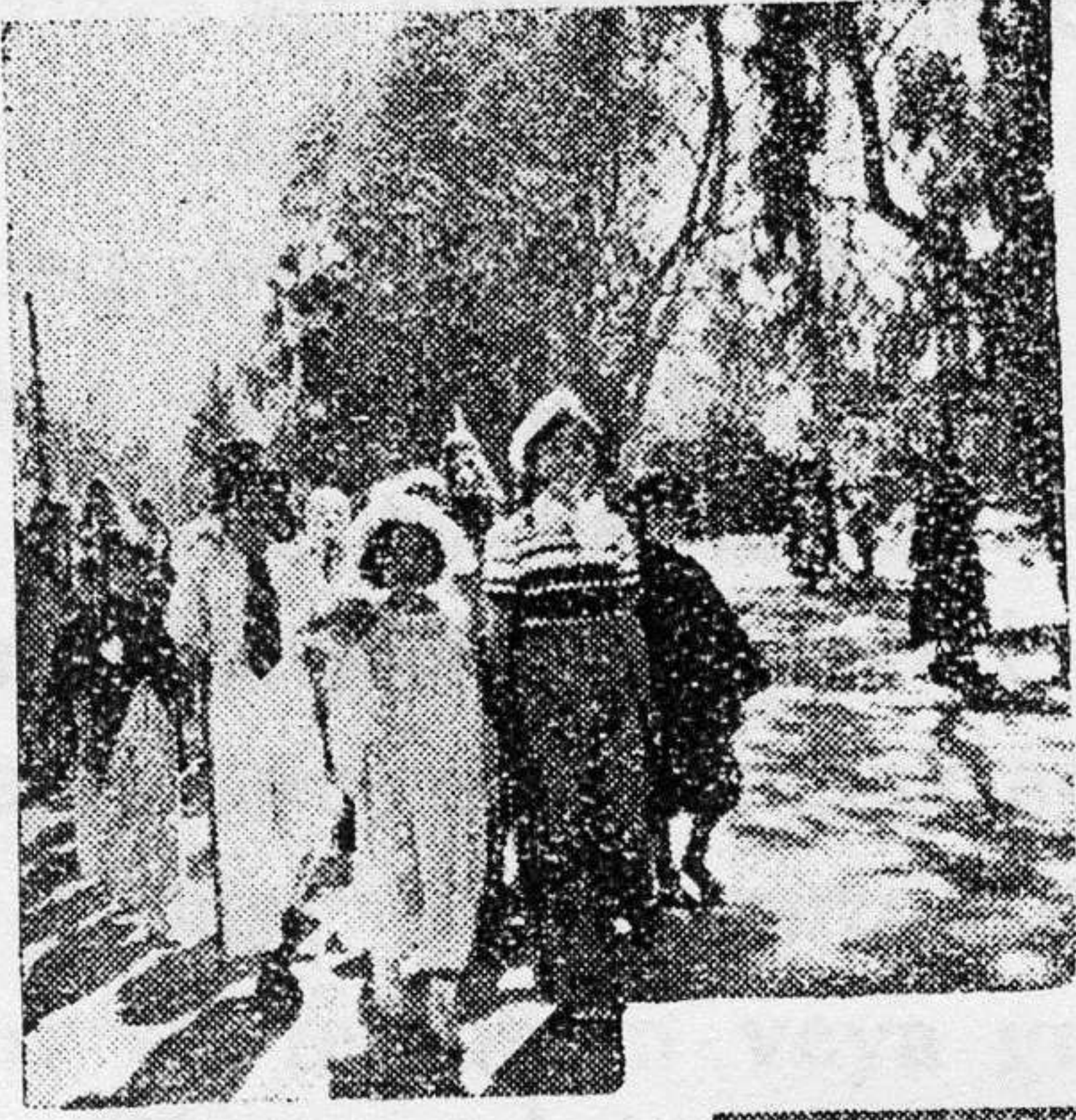
AİLE BİLGİSİ

1) Dağınık yerlerden ve eski ders kitaplarından malûmat toplayan öğretmen ve talebede bu dersin, tabiat bilgisi, Ev idaresi ve Nakış-Dikiş derslerinin halitasından başka birşey olmadığı zihniyeti hâkimdir. Halbuki, herhangi bir dersi ilgilendirmesi bakımından bahisleri eski derslerin isimleri ile anmak ve bu şekilde mütalea etmek, “ Aile Bilgisi „ dersinin mahiyetine tevafuk etmez . Bu ders için programa uygun talebe kitabına ve öğretmen rehberine ihtiyaç vardır .

2) Bayan öğretmeni bulunmayan okullarda, şimdiye kadar yalnız kadınlarımızın öğrenip meşgul oldukları bir kısım bahisler erkek öğretmenler tarafından tedris edilmek mecriyetindedir . Erkek öğretmenler bu maksada göre yetişmemiş oldukları için programın, bilhassa kız işlerine ait kısımları bizzarur iyi işlenememektedir .

Erkek öğretmenlerin, bu bahislerin ana hatları hakkında nazariğ bilgiler kazanarak, zaten evlerinde bu nevi işlerle meşgul bulunan talebeyi faaliyete sevk etmek suretile bir dereceye kadar müfit olmaları mümkün ise de bu kadarı kâfi değil; hatta biraz da gayri tabiiğdir . En iyisi tam teşkilâtlı okullar kadrosunda en az bir Bayan öğretmen bulundurulması, kız çocuklarının okula devamları ve onların eğitimi bakımından da çok lüzumludur .

3) Kadrosunda Bayan öğretmeni bulunmayan ve fakat ikinci 'devre sınıfları erkek öğretmenler tarafından idare edilen okullarda yalnız kızlara aid bahisleri işlemek üzere, erkek talebe ayrılarak ailede daha ziyade erkeğe düşen pratik işlerle meşgul edilmesi nazarı itibara alınıyorsa da ekser okullarda ayrı oda veya bu işlere mahsus tezgâh, âlet ve vasıta bulunmamasından dolayı bu cihet

Antalya 1938 Çocuk Haftası.

şimdilik istenildiği şekilde tatbik edilememektedir .

Kızlara ait bahisler işlenirken, erkek talebeyi faydalı bir surette meşgul edemediğimiz okullarda şu suretle hareket olunmaktadır :

A) Bâzı okullarda kızlara ait bahislerle Çarşamba günleri öğleden sonraları meşgul olunmaktadır .

B) Bâzı okullarımızda bir sınıfın kızları ya tamamen veya grup grup bayan öğretmenlere tevzi edilmekte; teneffüslerde, sabahları derslerden önce ve akşamları derslerden sonra bayan öğretmenler tarafından bu kızlara, programa göre, işler gösterilmektedir .

Her iki şekilde de Ailebilgisine tahsis edilen haftanın ders saatleri, tamamen erkeklerle kızların müşterek görecekları bahislere tahsis olunmaktadır .

— 6 —

C İ M N A S T İ K

Program; Cimnastik dersi plânlarının ana hatları ile ilk ve ikinci devrelerde yaptırılacak hareketlerin mahiyetlerini açık olarak anlatmış; her sınıf için ders maddeleri tesbit etmiş, hayat üniteleri ile ilgili taklidig ve temsiliğ hareketler için misaller göstermiş , öğretmen ve talebenin cimnastik kıyafetlerini tayin etmiştir .

Bu direktiflere göre daha faydalı bir surette çalışmak maksadı ile Lise Yardirektörü Bay Sırrı Demir'e verdirilen konferanslar ve ders örnekleri, bütün öğretmenler tarafından alâka ve istifade ile takip edilmiştir. Bu suretle öğretmenlerin bu derste

de daha ihatalı bilgilerle, daha muvaffakiyetli çalışmalarına imkân kazandırılmıştır .

İlçe ve köy okullarında bu dersin tatbikatı henüz İl merkez okulları derecesinde değildir . Kültür işyaları talimatnamesine göre yapılan toplantılarda ve teftişlerde, zayıf yürüyen faaliyetler üzerinde öğretmenler aydınlatılmağa çalışıldığından programın her sahada gittikçe daha kolaylıkla daha iyi tatbikine doğru ilerleyiş hareketleri hissedilmektedir .

Maddiğ imkânlarla münasebetinden ötürü, programda ihtiyariğ bırakılan öğretmen ve talebe cimnastik kıyafetleri henüz tamamen temin edilememiştir .

— 7 —

M Ü Z İ K

Programın çok açık olarak hülâsa edilmiş bir tedris usulü kitabı kadar rehberliğine rağmen tatbikatında en çok zorluk çekilen ders, müzik dersidir . Çünkü öğretmenlerimiz bu programa göre hazırlıklarını bitirmemişlerdir . Geçen yıl Lise Müzik Öğretmeni Bay Safa Tangör tarafından merkez öğretmenlerine konferanslar ve örnek dersler verilmiş ise de kazanılan bilgi, programın yine iyi tatbikine kifayet etmemiş ve bu ders hakkında arkadaşlarımızın daha esaslı hazırlanmaları keyfiyeti ehemmiyetle kendini göstermiş olduğundan bu sene yine aynı arkadaş tarafından idare edilmek üzere bir müzik pedagojisi ve tekniğ i kursu açılmıştır. Yapılan programa göre bu kursda

sene sonuna kadar 20 konferans verilmiş olacaktır . Konferanslara 7/1/1938 tarihinde başlanmıştır . Müzik teorisi ile müzik didaktikası ve okul şarkıları öğretimi konferansların mevzularını teşkil etmektedir .

Her sınıf seviyesine göre Hayat bilgisi üniteleri, vekayi ve hâdisatla ilgili marşlar ve milliğ marşlar, besteleri ile birlikte tasnif edilmiş, bir İlk okul representuvarı meydana getirilmiştir . Kursta öğretilen şarkılar bunlardır .

— 8 —

OKUL BİNALARI İÇİNDE DEĞİŞİKLİKLER

İlkokulu iş hayatına uygun bir hale getirmek için programın yaptığı tavsiyeler üzerine :

1) Dersanelerde sıralar (rahleler) yavaş yavaş kaldırılarak yerine masa ve sandalyalar konulmaktadır . Bu suretle dersaneler bir iş ve yaşama odası haline getirilmiş ve dinleme odaları olmakdan çıkarılmışlardır .

İl merkez okullarının dörtte üç dersaneleri bu hale konulmuştur . İlçelerde ve hattâ köylerde bile masa ve sandalyalar, rahlelerin yerlerine gelmeğe başlamıştır . Dört sandalya ile bir masanın, dört kişi oturan iki sıra bedelinden fazlaya mal olmadığı da masa işinia yayılmasını kolaylaştırmaktadır .

2) Dersanelerde çok kullanılan ve el altında bulunması icabeden vasıtalar için etajerler yaptırılmaktadır . İl merkez okullarının yarısında, İlçe

ve köy okullarının bir kısmında bulunan bu dolaplar ikt. türlü tertibat ihtiva etmektedirler :

A— Her çocuğun iş defterini saklamağa mahsus dik ve dar aralıklar :

B— Her masada oturan dört çocuk grubunun, sırası gelince istifade etmek üzere derledikleri materileri müstereken koymağa mahsus genişçe gözler .

3) İl merkezindeki okulların hepsinde, İlçe ve köylerde tamir gören ve yeni yapılan okullarda birinci sınıf dersanelerinin üç veya dört duvarının altı, boyanmış çimento ile sabit karatahta haline getirilmiş; çocuklardan mühim bir kısmının bir anda, öğretmen nezareti altında çalışmasına bu suretle de imkân verilmiştir .

4) Kum masaları, her sınıf için ayrı ayrı yaptırılmamış ise de İl ve İlçe merkez okullarının hepsinde ve köy okullarının bir kısmında, verilen nisbetli ve kullanışlı nümuneye göre birer tane kum masası; ve bahçesi müsait okullarımızda da kum havuzları yaptırılmıştır .

5) Merkez okullarının her sınıfı içinde, İlçe ve köy okullarının münasip yerlerinde musluklu temizlenme köşeleri vardır . Ders içinde elleri boyanan veya tebeşirlenen çocuk sınıfı terketmeden burada temizlenebilmektedir .

6) Bâzı okullarımızda akvaryom vardır . Yalnız bir okulumuzda cins tavuklar, fenniğ bir kümeste ve talebe ihtimamı ile beslenmektedir . Teraryom ve enzektaryomlar hazırlanmaktadır .

ANTALYA İLİ

— BİR DENEME —

—Baş tarafı geçen sayıda —

Tayyar ANAKÖK
Lise Öğretmenlerinden

antalya'da sühunet rejimi :

Temmuz İzotermi bütün Akdeniz sahillerinden Suriye sahiline geçer. Sonra Kıbrıs'ın güneyinden geçerek Antalya'ya temas eder. Antalya'dan bütün doğu Anadolu sahil bölgesine yayılır. Midilli hizasına kadar uzanır . Buradan Anadolu'ya dahil olarak Eskişehir, Ankara, Sivas üzerinden geçdikten sonra doğu - kuzeye tevccüh eder. Hazer denizine vasıl olunca güneye doğru bir kavis çevirerek Karadenizin kuzey sahiline gider .

Seneviğ sühunet farkları için Antalya'da da şu esas kabul edilebilir . Denizler üzerinde 12 derece olan sühunet farkı sahillerde [18] i bulur; ve içeriye doğru gidildikçe bu fark artar .

(Kış izotermi) Midilli'nin güneyinden geçer. Batı - güney Anadolu sahillerini bir müddet seyrettikten sonra Antalya'nın sahillerine temas eder. (Halep) ten güneye iner, bir kavis çevirir, Bağdad'a dahil olur. Bu, sekiz

derecelik bir izotermidir . Kış vasatileri bu hat üzerinde bulunan yerlerde sekiz dereceyi gösteriyor demektir .

Antalya'nın hususiyeti :

Antalya körfezinin batı kenarından itibaren Toroslar, güney-kuzey istikametinde uzanmağa başlarlar . Şu topoğrafik şerait güney rüzgârlarının kolayca Toroslar arasındaki vadilerden orta Anadolu'ya doğru esmesini, göller sahasına kadar girmesini temin eder. Orta Anadolu'dan da Antalya'ya doğru esen rüzgârlar da kolayca bu topoğrafik vaziyetten istifade ederler. Bu akınlar kâh Antalya'nın sühunetini düşürür, kâh yükseltir. Biz bu hâdiseleri (fon) (bora) ile ifade edebiliriz .

(Bora) ve (fon) ların tesir derecelerini anlata bilmek için orta Anadolu ile Antalya bölgesinin aylık vasatiğ sühunetlerini mukayese etmek lâzımdır :

Merkezler	Kânun 2.	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran
Konya	1,7	0	5	11,4	15,7	19,6
Antalya	9,6	10,4	12,7	16,4	20	24,5
Adana	10	12,6	14,6	19,3	23,3	26,5
Merkezler	Temmuz	Ağustos	Eylül	Teşrin 1.	Teşrin 2.	Kânun 1.
Konya	23,6	22,9	20,4	13,8	15	5,6
Antalya	27,2	27,2	24,7	17	13,5	10
Adana	28,8	28,3	26,5	21,5	15	12,4

Cetvelin sathiğ bir incelenmesi Antalya'nın Adana kadar sıcak olmayacağını göstermektedir. Cetvelin aylık vasatiğ sühunetleri gösteren rakamları ise bize (bora) ve (fon) larının ne olabileceğini vazıhan göstermektedir.

Konya'da Kânunvel vasatiğ 5,6dır. Antalya'da aynı ayda (10) dur. Konya'nın râkımı binden fazladır. Antalya'nın râkımı deniz seviyesine müsavı veya 40 metro irtifada sayılabilir.

Konya gibi yüksek bir yerden Antalya gibi deniz seviyesine müsavı bir yere esen rüzgârlar, soğuktan sıcağa doğru esdikleri için her yüz metre ilerledikçe bir derece ısınmaları lâzımgelir. Bin metrede (10) derece ısınacağına göre $5,6 + 10 = 15,6$ sühunet derecesile rüzgârın Antalya'ya gelmesi icab eder. Halbuki o sırada Antalya'da vasatiğ sühunet (10) dur. $15,6$ sühunet derecesini hamil olan Konya'dan gelme bu rüzgâr, 10 sühunet derecesinde bulunan Antalya rüzgârile karışınca (bora) ya-

par. Bu hâdise Antalya'da ekserya vâki olur.

İlkbahar vaziyeti ise böyle değildir. Orta Anadolu'da sahile nisbetle sühunet gittikçe artar. İlkbahardan yaza doğru ilerledikçe sühunet farkları da o nisbette azalır. Konya'da Nisan ayında sühunet farkı $11,4$ dir. Antalya'da ise $16,4$ dir. Konya'dan üzerine esen bir rüzgâr Antalya'ya geldiği zaman 10 derece ısınmış olacağına göre Konya'da $11,4$ derece olan hava Antalya'ya gelince $10 + 11,4 = 21,4$ derece olacaktır.

Halbuki Antalya'da o sırada hava vasatısı $16,4$ dür. İşte bu bir fondur. Kışın ve İlkbaharda vuku bulan bu hâdiseler gösterir ki, güney Anadolu'da olduğu gibi Antalya havasında da bu mevsimlerde birbirinin aksi hâdiseler vukua gelmektedir.

(Boralar), (fonlar) Antalya sahillerinden geçen depresyonlar üzerine tesir icra ederler.

Kuraklık, sıcaklık

Antalya'da yaz kurak geçer. Çünkü ratip rüzgâr getiren depresyonlar (Kış), (İlk bahar), (Son bahar) da olduğu gibi kalmamıştır.

Antalya soğuk kuzey rüzgârlarını

alamaz. Çünkü Toroslar mani olur. Güney rüzgârları ise Antalya ve güney Anadolu üzerinde hâkimiyetlerini tesis ederler ve sıcak eserler. Bundan dolayı Antalya yazın sıcak olur.

Antalya'da Sühunetin Aylara Tevzii

Aylar	Azamiğ	Asgariğ	Sühunet farkı
II. Kânun	15,5	7,9	7,6
Şubat	15,5	9,5	6
Mart	16,3	10,5	5,8
Nisan	21,1	14,5	6,6
Mayıs	24	17,5	6,5
Haziran	28,5	22,3	6,5
Temmuz	30	23	7
Ağustos	31,8	22,7	9,1
Eylül	33,2	20,5	12,7
I. Teşrin	26	16	10
II. Teşrin	24,7	13,4	11,3
I. Kânun	16,9	9,1	7,8

Şu cetvel Antalya'nın meteorolojik vaziyetini vazıhan göstermektedir. Antalya'nın en yüksek vasatiğ sühunet farkı Son bahardadır. Eylülde 12,7 ye, İkinci Teşrinde 11,3 çe kadar çıkmış olur. Diğer aylar arasındaki sühunet farkı o kadar ehemmiyeti haiz değildir. En az sühunet farkı gösteren ay Marttır (5,8). Bu da ehemmiyeti haiz sayılmaz. Diğer aylarda bu fark hemen biri birinin ayn sayıla bilir.

Bu farklar Antalya ikliminin mutedil olduğunu isbat eder.

Senenin yedide biri fırtınalı geçer. En ziyade fırtınalar I. Kânunda olur (14 gün) - Kânun II 8, Teşrin II Eylülde (7) şer; Teşrin evelde 5, Martta, Ağustosda (3,4); diğer aylarda birer, ikişer gün fırtına yapar.

Her yerde kuzey rüzgârları serin estiği halde Antaly'ada yazın kuzey rüzgârı estiği zaman ortalığı kavurur.

Gölgede hararet derecesi 42 yi geçer.

Çünkü geniş sahada Torosların kayalık kısmını teşkil eden yerler güneşin harareti tesirile kızarlar. Serin rüzgârlar bu sahadan geçerken ısınmış havayı sahile sevk ederler . Ondan sıcak olur [1]. Kışın doğu-kuzey rüzgârları ise soğuk eserler . (Duğ) yaparlar .

Bu rakamlar haricinde soğuk ve sıcak hissedilir. 1931 senesi Haziranında 41,5, Şubatında — 5 ve 1932 senesi Şubatında da — 7 kaydedilmiştir. Antalya için bu hal nadir olur. Bunun sebebi (bora)lardır. Soğuk bölgelerden sıcak bölgeye akın yapan ruzgârlardır .

Şubat ayında Antalya

Sühunet yükselmeye İlkbahar çiçekleri açmağa başlar .

İlkbaharda Antalya

Hem sühunet yükselir, hem (fon) lar başlar. Nisanda bölgenin sühuneti 19 dereceyi bulur .

Son baharda Antalya

Serin rüzgârlar almadığı için sühunet vasatı yüksek kalır .

Antalya'nın yağmur vaziyeti :

Karadeniz ve Akdenizin yağmur

rejimleri hemen hemen farksızdır Her iki denizin sahillerinde biri 80 diğeri 500-800 milimetre yağmur yağar iki bölge vardır .

Karadeniz sahili kuzeyin, Akdeniz sahilleri güneyin ratıp ruzgârlarını alırlar .

Muğla'dan itibaren Torosların vaziyetlerine yağmurlar uyarlar. kuzeyin yağmurlu bölgesinin sahile müvazi uzanan dağlara uyması da güney gibidir.

Ege bölgesinde yalnız fazla yağmur yağan bölgenin yağmur isikameti kuzey ve güney sahillerine uymaz . Dağların sahile amut olması ve vadiler teşekkülünün bu vaziyete göre uymasından yağmurların içerilere doğru fazlaca yağmasını mucip olmaktadır .

Suriye sahilleri güney- kuzey sahillerine uyarlar .

Yzın, Kışın yağmurlar

Antalya'da yazın yağmur yağmaz. Çünkü kuzeyden güneye doğru devamlı esen rüzgârlar ne kadar yağmurlu olursa olsunlar, soğuk bölgeden sıcak bölgeye doğru esdikleri ve geçtikleri yerlerde sıcaklar ratıp ruzgârların rutubetini çektikleri için rutubetsiz kalırlar. Sahile kadar rutubet getirmezler. Kışın, Sonbahar ve İlk bahara nisbetle yazın depresyonlar ehemmiyetli bir surette tenakus ederler .

Kış, İlkbahar ve Sonbaharda ise yağmur yağar. Bu mevsimlerde batı istikametinden ratıp ruzgârlar esmeğe

(1) Geceleri çıkan ve Manavgat namile yad edilen serin rüzgârlar bu şiddeti azaltırlar . 8,9 derece düşer .

başlar. Bu rüzgârların rutubetini çekecek âmiller yoktur .

Kışın Toroslara çok yağmur yağar. Sebep ratıp rüzgârların Toroslar üzerinde yükselmesinden yağmurların meydana gelmesidir. Denizi yalayarak gelen ratıp rüzgârları Toroslar kendine cezbeder. Ratıp rüzgârlar Toroslara gelince yükselirler. Bora halinde yağmurlar yağmağa başlar . Güney Anadolu'da ve bu arada Antalya'da soğuk mevsimlerde yağmur yağmasının sebebi budur .

1932 senesinde bir senelik yağmur yağışının aylara tevzii şöyle tesbit edilmiştir :

Kânun II	144	1932 Senesi hava rasadatı bunu göstermiş ise de diğer seneler bundan farklı görülmüştür.
Şubat	204	
Mart	300	
Nisan	7	
Mayıs	12	
Haziran	2	
Temmuz	19,5	
Ağustos	32	
Eylül	0, 1	
Teşrin I.	0, 2	
Tesrin II.	0, 4	
Kânun I.	181	

Çünkü karlar çoğalmış olur . Vasatiğ olarak (Akseki) , (Korkudeli) , (Elmalı) da yağın kar miktarı 30 santimi geçmez .

Sonbahar yağmurları

Sühunet fazladır. Adana ve Antalya'da azamiğ vasatı 33,2 dir . Eterziyen rüzgârları da olmadığından sühunet fazlalaşmağa başlar. Ancak depresyon güzergâhları faaliyete geçerler . İşte depresyon faaliyetinin başlaması Son bahar yağmurlarını meydana getirir. Antalya'da Sonbahar yağmurları bu şerait altında vücade gelir .

Her sene aynı nisbette meteorolojik hâdiseler vuku bulmaz . Haziran, Temmuz, Ağustos aylarında yağmur yağmaz. Sahil kısmına asla kar düşmez.

Yalnız 20-25 senede bir defa, o da pek az olmak şartile kar düştüğü görülmüştür . 1932 senesinde düşen kar dört, beş saat yerde kaldıktan sonra ortadan kalkmıştır .

İrtifaları yüksek olan dağlar üzerinde kar eksik değildir . Akdağ,

Tahtal'dağ . Beydağı , Finike'nin Akdağında daima kar bulunabilir . Akseki'nin Konya hududu üzerindeki dağları bâzen geçit vermez;münakalât durur .

ANTALYA TOPRAĞINDA

Geçen ay İlimiz ormanları üzerinde tetkikler yapmak üzere gelen ve Halkevimizde misafir kalan Yüksek Ziraat Enstitüsü Orman Fakültesi talebesinden bir arkadaşın, Antalya hakkındaki duygularını ifadelendiren yazısını bu ziyaretin güzel bir hatırası olarak neşrediyoruz .

Z. Mesut DEFNE

Akdeniz kıyısının maki topluluğuna
Gözler hayretle bakar " Antalya „ toprağında !
Bir varlık izi belli . . Sevinç kalplere sığmaz . .
Servet sınırına dar " Antalya „ toprağında !

Geçirince ilkbahar başa yeşil tacını
Seçince hisli kuşlar bir sahil ağaçını
Her ruh bulur bu yerde arzunun ilâcını ,
Sevinç Nil gibi akar " Antalya „ toprağında !

Dallarında dururken bin heves yetiştiren,
Rengin rekabetiyle kokular serpiştiren ,
Her evin bahçesine hemen ilk defa giren
Katmer açan gül ararar " Antalya „ toprağında !

Her görünen yeşilin ve döğünen suların,
Doyumsuz bir zevki var " Antalya „ toprağında
Servet yaratmak için " hiç „ i hasede atıp
Uçar tasasız kuşlar " Antalya „ toprağında ! . .

Halk Doktorluğu, Baytarlığı ve Eczacılığı

Şükrü AKUN

İlköğretim İspekteri

1 — Akrep ve yılan ısırmasına karşı: ısırılan yer kanatıldıktan sonra buraya sütlüğü otu veya incir yaprağının südü damlatılmalı imiş .

2 — İshale çare : Deniz kenarında, kumlarda yetişen 40 - 50 yüzde metre uzunluğunda ince çubuk halindeki otlar kaynatılarak soğuduktan sonra süzülecek ve suyu içilecek . (Bir kadeh kadar .)

3 — İnkıbazı kesmek için dağda yetişen yabaniğ sarmaşık usaresinden bir kaç damla alınacak .

4 — Bakla çiçeği veya ayrık otunun kökü kaynatılarak soğutulur ve bu su aç karına içilirse böbreklerdeki taşlar dökülürmüş .

5 — Hilâl otu, Hıltan veya kasmı (Bunun çöpleri çok yerde kürdan olarak kullanılmaktadır .) denen netin bir yüksük miktarındaki tohumu bir kilo kadar suda kaynatılarak süzülür ve her sabah bir fincan içilirse bu da böbreklerdeki kum ve taşları sökebilirmiş .

6 — Boğmaca öksürüğü için: Bir

paketin 8 de biri kadar çivit bir topak şekerle beraber suda eritilerek içilmelimiş .

7 — Nişasta içine yoğurt karıştırılarak içildiği takdirde ishal kesilebilirmiş Kavrulmuş ve çekilmiş bir miktar kahve, limonla beraber alındığı takdirde de aynı neticeye varılmış .

8 — Adale içinde kalan kurşun veya saçmayı almak: Fare öldürülür, bir dibekte döğülür ve yara bulunan mahalle kapatılarak bağlanır .

9 — Ölmek üzere bulunan domuzun karnı yarılr ve basurlu bir kimse bu yaranın üstüne oturtulursa hastalık tedavi edilebilirmiş .

10 — Diş etlerine sülük vurulduğu takdirde diş ve diş eti ağrıları kesilirmiş .

11 — Yaralanan uzva gübre çok iyi gelirmiş .

12 — Balmumu, sakız, zeytinyağı bir arada kaynatılarak merhem yapılır ve yaralara sürülürse derhal kapatırmış .

13 — Bulgur pilâvı ve baharlı gıdalardan maada bütün mugaddi yemekler basurun düşmanı imiş .

14 — Kaya tuzu ile yılan burçağı denen otun soğan halindeki kökü ezilerek karıştırılır ve siyillerin kökü çekildikten sonra buraya kapatılırsa siyiller kaybolurmuş .

15 — Mafsal ve kemik ağrılarında ağıran yere keçi kılı sarmak iyi gelirmiş .

16 — Dalak ve sıtma tedavisinde korkutmak çok iyidir. Bu âni olarak suyla ıslatmak; veya tedavi anında (Ne kesiyorsun , dalak kesiyorum) diyerek sıtmanın üstüne balta ile yürümek şeklinde olurmuş .

17 — Kusturmak için : Tuzla bal karıştırılarak yedirilir. Bilhassa zehirlenme vak'alarında . Kusma âni olur.

18 — Muannit kellerde : Kara bir beze bir yüzdemetre kalınlığında kaynamış zift dökülerek fazla sıcaklığı geçince ustura ile kazınmış kel başa kapatılır .

19 — Kükürt, cehennem taşı, zeytinyağı karıştırılarak merhem halinde sürülürse uyuz iyi olurmuş .

20 — Kurdeşen için: pekmez veya kükürt çiçeği şekerle karıştırılarak içilir .

21 — Ayva ağacının dibindeki topraktan yapılmış çamurla kurdeşenli tamamen sıvanır ve aynı yerde 10 dakika kaldıktan sonra yıkanırsa gene iyi gelirmiş .

22 — Saç dökülmesine karşı. Tehnelin (Defne ağacı) taze filizleri havanda ezilerek bundan çıkan mayı zeytinyağı ile karıştırılır ve başa sürülürse mutlaka yeni saç yetişir .

23 — Parmak sıcak kahve veya afyonlu su içine sokulursa dolama geçermiş .

24 — Arpacığa karşı: Göze sıcak ekmek basılır .

25 — Göz ağrılarında : alt ve üst gözkapaklarına kırmızı veya siyah boya sürülür .

26 — Diken Ardıçlarda hasıl olan kozaları ezerek kaynatmak suretile elde edilen ardıç pekmezi kanlı basur ve kuduz öksürüğe (Boğmaca) birebirmiş .

27 — Soğuk algınlığında: Dil altı, göbek üzeri , ve taban altına gayet az kekik yağı sürülmeli imiş .

28 — Böy ısırmasına karşı: zehirlenen adam kızgın furuna sokularak terletilir . Hasta ateşi duymaz; ve zehir terlemek suretile dışarı çıkarılmış .

29 — Acı yavşan otu yutulur veya kaynatılarak ayazlatılır içilirse sıtma ya iyi gelirmiş .

30 — Takıç kabağı denen kabak ortasından, başa göre arzen kesilir, çekirdekleri alındıktan sonra içine sarmsaklı yoğurt konur ve tifolu adamın başına geçirilirse hasta iyi olurmuş .

31— Punta ve nezleye karşı: Burun üstü ve alın ortasından kan alınmalı imiş .

32 — Perde inmek suretile kör olan gözleri açmak için saçlar ustura ile kazınır . Keler denen hayvan (Harap ve taşlık yerlerde yaşayan esmer ve siyah renkli bir nevi ker-tenkele) öldürülerek havanda döğülür. Yedi türlü baharla karıştırılır (Zencevil, karanfil, yenibahar, tarçın, cevizkozu , karabiber, kedikuyruğu) ve merhem haline getirilerek hastanın başına sürülür . Bunun 24 saat başta kalması lâzımmış .

33 — Veremin tedavisi : Olçumcu denen koca karılar tarafından hastanın önden sadır boşluğu, arkadan kürek kemikleri altından kızgın çivi ile yarararak delmek suretile iki yara açılır . Bu yaralardan sızan sarı suların hitamından sonra hastalık (hatta ikinci devre bile olsa) iyi olurmuş . Yalnız bu zamanlarda 40 gün kara üzümle kuru ekmek yemek suretile perhiz yapılmalı imiş .

34 — Trahom'un tedavisi : yeni doğmuş tüysüz fare yavruları bir kapta kahve gibi kavrulacak, döğülecek, kömür halinden un haline gelen bu toz tülbentle elenerek, hastanın gözlerine ekilecek .

35 — Veremin ilk devresinde bulunanlara kaplumbağa kanı içirilmeli ve eti yedirilmeli imiş .

36 — Nohut büyüklüğündeki taze cevizleri yutmak suretile de sıtma tedavi edilebilirmiş .

37 — Sarılık için : Alından veya dudak altından bir ustura ile keserek kan almalı imiş . Yara derin olmasın diye usturanın üstüne ağaç kaşıkla vurulmalı imiş .

38 — Sancılı hayvanların tedavisi: Hayvana afyon yutturulur ve nohut büyüklüğündeki afyan barut bigi kıyılarak iki fincanlık su ile kaynatılır, soğutulur ve hayvanın iki burun deliğinden içeri dökülür .

39 — Sancılı hayvan , bir türbenin etrafında koşturarak yedi kere döndürmek suretile tedavi edilirmiş .

40 — Tozşeker ve karabiber karıştırılarak sigara halinde hayvanın burnuna sokulur ve birden ezilirse soğuk alan hayvan iyi olurmuş .

41 — Ayı derisi suda ıslatılır ve bundan çıkan kirli su hayvana içirilirse gene sancılar kesilirmiş . Hatta üzerinde ayı derisi taşıyan hayvan sancıya tutulmazmış .

42 — Devamlı sancılarda hayvanın göbeği yakılırmış .

43 — Ehliğ karatavuğun kanı içirildiği veya hayvanın göğsü kızgın kara taşla yakıldığı takdirde kızılca kurt denen hastalık tedavi edilmiş olur .

44 — Acı yavşan otu yutulur ve ya kaynatılarak ayazlatılır, içirilirse bu da hayvan sancılarına iyi gelirmiş .

45 — Acı yavşan, barut ve sidik karıştırılarak hayvanın burnuna dökülmek suretile hayvan sancıları tedavi edilebilirmiş .

Antalya Muhitinin Tarih ve Etnagrafyasından Bahseden

Eserler

Bu eserlerden 17 tanesi, Ankara Tarih, Dil, Coğrafya Fakültesi Profesörlerinden R o h d e tarafından bildirilmiştir . II tanesi tarafımızdan eklenmiştir .

TÜRKÇE :

1) S. Fikri E r t e n : Antalya Livası Tarihi . Cilt 1 — Matbaai Âmire, 1922.

2) D. Ş e r i f : İbni Batuta seyahatnamesi (tercüme) Matbaai Âmire.

FRANSIZCA :

3) L u c a s : Voyage dans la Grèce et l'Asie mineure . Amsterdam, 1714 .

4) L e B a s, F o u c a r t, VV e d d i n g t o n : Voyage archeologique en Grèce et en Asie mineure ; 1874 ff.

5) C u i n e t : La Turquie d'Asie 1., 1890 .

6) B u l l e t i n de correspondance hellénique . Vol. VII et X.

7) T r e m a u x : Exploration archeologique en Asie mineure .

9) C o r n e i l l e L e B r u y n : Voyage au Levant II .

10) C h. T e x i e r : Description de l'Asie mineure. Vol. III Paris 1849.

ALMANCA :

11) C a r l R i t t e r : Die Erdkunde von Asien . Band IX. Kleinasien, Teil 11., 2. Ausgabe ; Berlin 1859 ,

12) Karl Graf L a n c k o r o n s k i : Staedte Pamphiliens und Pisidiens . 2 Baende . VVien 1890 - 1892 .

13) Hans R o t t : Kleinasiatische Denkmaeler aus Pisidien, Pamphilien, Kappadokien und Lykien . Leipzig 1908 .

14) Rifenstahl : Türkische Architektur in Südvest-Anatolien . 1931

15) T s c h e i k o v v e r : Die hellenistischen Staedtegründungen von Alexander d. Gr. bis auf die Römerzeit. (Philologus supplementband XIX, Heft I.) Leipzig 1927 .

16) S e i f f : Reisen in der kleinasiatischen Türkei, 1875 .

17) G. H i r s c h f e l d : Vorlaeufige Berichte in den Monatsberichten Berliner Akademie, I. u. II. Baende, 1874 - 1875 .

İNGİLİZCE :

18) VV. R a m s a y : The historical geography of Asia minor. London 1890.

19) A n n u a l of the British School at Athens 15/16, 1908 - 1910 (Hasluck) .

20) C a t a l o g u e of the greek coins in the British Museum. Lycia, Pamphilia and Pisidia. By G. G. F. Hill . 1897.

21) B e a u f o r t : Caramanica or a brief description of the south

coast of Asie Minor, by Fr. Beaufort, London 1817 .

22) Ch. F e l l o v v s : A Journal vwritten during an excursion in Asia minor III. 1849 .

23) L e a k e : A tour in Asia minor .

24) S p r o t t and F o r b e s : Travels and researches in Lycia 1842

BAŞKA DİLLERDE :

25) H i e r o c l e s : Synekdemus . Ed. A. Burckhardt . Leipzig (Teubner) 1893 .

26) A n n u a r i o della R. Scuola archeologica di Atene III. 1916. IX. 1923/26. (Pace, Moretti, Viale.)

27) G e o r g i u s C y p r i u s : Descriptio Orbis Romani. Ed. H. Gelzer, Leipzig . (Teubner) 1890 .

28) D a v i e s : Anaoltica, 1872

Halkevleri Dergileri

GÖRÜŞLER (Adana) - TAŞPINAR (Afyon) - ÇORUH (Artvin) -
ALTIN YAPRAK (Bafra) - KAYNAK (Balıkesir) - ULUDAĞ
(Bursa) - ÜLKER (Burdur) - İNANÇ (Denizli) - ALTAN
(Elâziğ) - YENİ TÜRK ve HALK BİLGİSİ HABERLETİ (Eminönü,
İstanbul) - AKSU (Giresun) - ÜN (İsparta) - FİKİRLER (İzmir) -
KONYA (Konya) - DERME (Malatya) - GEDİZ (Manisa) -
İÇEL (Mersin) - TAŞAN (Merzifon) - YENİ MİLÂS (Milâs) -
MUĞLA (Muğla) - AKPINAR (Niğde) - ÜLKER (Niksar) -
İNAN (Trabzon) - 19 MAYIS (Samsun) - DIRANAZ (Sinop) -
ORTA YAYLA (Sivas) - BOZOK (Yozgat) .

B A R B A R O S G Ü N Ü

Büyük ve ünlü Türk deniz kahramanı (Barbaros Hayrettin) in adını anmak üzere 10 Nisan 1938 akşamı Halkevimiz'de bir tören yapılmıştır. Lise tarih öğretmeni Bay Abdullah Gürgün tarafından Barbaros'un hayatı ve zaferleri anlatılmış , gösterit komitesi tarafından (İstiklâl) piyesi temsil edilmiştir .

Ç o c u k , h a f t a s ı

23 Nisan günü başlayan (Çocuk haftası), bu yıl da Antalya'mızda zengin bir programla kutlanmıştır .

Haftanın birinci günü, aynı zamanda ulusal egemenlik bayramına da tesadüf ettiğinden o sabah saat dokuzda bütün talebe okullarında toplanmışlar ve öğretmenleri tarafından kendilerine ulusal egemenliğin mânâsı , önemi ve tarihi hakkında izahat verilmiş , ulusal marşlar söylenmiş , manzumeler okunmuş ve bu tören , yavrularımızın Büyük Öndere ve inkılâp kahramanlarına olan sevgilerini ve saygılarını bir daha göstermelerine fırsat vermiştir .

Öğleden sonra saat on beşte, Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından, Halkevi salonunda, çocuklara mahsus bir konser verilmiştir. Konsere davetli olan çocuklar, tam vaktında gelerek, kendilerine ayrılan numaralı sandalyelere yerleşmişler ; Antalya'nın sayın İlbayı ve diğer büyükler, çocukların arkalarındaki sıraları işgal etmişler-

dir. Konsere , davetli talebenin bir ağızdan ve çok muntzam söyledikleri İstiklâl marşı ile başlanmış ; bunu yine talebenin kemanla , ağız armonikası ile çaldıkları parçalar takip etmiş; daha sonra Lise öğretmenleri tarafından çocuk seviyesine uygun bir konser verilmiş, bütün talebenin birlikte söyledikleri milliğ marşlarla konser sona ermiştir .

24 Nisan Pazar günü öğleden sonra (Antalya Çiçek Bayramı) yapılmıştır. Okullar saat on beşte Cumhuriyet alanında toplanarak, önlerinde Halkevi bandosu olduğu halde şehrin caddelerini dolaşarak stadyoma gelmişlerdir. saat 16 da İlbay, Komutan, Şarbay ve diğer zatlar çocukların önlerinden geçerek bayramlarını kutlamışlar; sonra ilkokul talebesinden mürekkep 1500 kişilik bir koro milliğ marşlar söylemiş , daha sonra geçit resmi yapılmıştır .

Geçit resminden sonra çocukların kır eğlentileri başlamıştır. Çocuklar türlü renklere ve biçimlere bürünmüşler ve çiçeklerle süslenmişlerdi . İlık bir bahar havası içinde, çiçekler arasında mini minilerin neş'eli cıvıltılarla eğlenişlerini binlerce halk büyük bir zevk ve sevgile seyretmişlerdir . Dört yıldanberi yapılmakta olan çiçek bayramı , gün geçtikçe daha güzel olmakta ve Antalya'mızın sosyal hayatında hususiğ bir yer almaktadır .

27 Nisan Çarşamba günü, Halkevinde, Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından tertip olunan (gürbüz çocuk müsabakası), geçen yıllardan daha geniş bir alâka ile yapılmış; müsabakaya konulan meme çocukları arasında birinciliği Mehmet kızı Neriman Kartopak, mama çocukları arasında birinciliği Edip kızı Özen Köklü ve oyun çocukları arasında birinciliği de Hüseyin kızı Asiye Güzin kazanmışlardır. Birinci ve ikinci gelen çocuklara kurum tarafından müanasip hediyeler ve ikramiyeler dağıtılmıştır.

Tayyare şehitleri ihtifalı

15 Mayıs Pazar günü Cumhuriyet meydanında Tayyare Şehitleri ihtifail yapılmıştır. Tören esnasında yağın şiddetli yağmura rağmen alan binlerce halk ve talebe ile dolu idi. Saat tam 12 de şehir düdüğü çalmağa başlamış ve bayraklar yarıya indirilip çıkarılırken alandaki halk selâm vaziyeti alarak, nakil vasıtaları ve yolda gidenler oldukları yerlerde durarak mübarek şehitlerin hatırasına saygı göstermişlerdir. Bundan sonra Ordu adına Teğmen Bay Nahit Soley, Parti ve Türk Hava Kurumu adına Avukat Fuat Dal tarafından birer söylev verilmiş, daha sonra bir askerîğ müfreze tarafından havaya üç el silâh atılmış ve bandonun çaldığı matem havasından sonra bayrağımızın önünden muntazam saflar halinde ve selâm vaziyetinde geçilmiştir. Törenden sonra, şehitliğe gidilerek şehit tayyarecinin mezarına çelenkler konulmuştur.

Spor ve Gençlik Bayramı

Büyük şef ATATÜRK ün Türk vatan ve istiklâlini kurtarmak üzere Samsun'dan Anadolu'ya ayak basması ile milliğ tarihimizin yeni ve mesut devrini açan ve Türk milletinin kurtuluşuna kutsal bir başlangıç olan 19 Mayıs (Spor ve gençlik bayramı) da şehrimizde parlak bir surette kutlanmıştır.

O gün saat on dörtte Lise ve İlkokul talebeleri ile Sporcular ve halk stadyomda toplanmış bulunuyorlardı. Saat on dört buçukta İlbay ve Parti Başkanı refakatlerinde Komutan, Cumhuriyet Müddei Umumi Halkev. Başkanı ve Kültür Direktörü olduğu halde talebeyi ve sporcuları teftiş etmişlerdir.

Teftiştten sonra talebe ve sporcular bir ağızdan İstiklâl marşını söylemişler ve sahadaki direğe bayrağımızı çekilmiştir. Bundan sonra talebe ve sporcular İlbayın önünden geçit resmi yapmışlardır. Lise jimnastik öğretmeni Bay Sırrı Demir ve Lise talebesinden Baç tarafından birer söylev verilmiş ve Lise talebesinin jimnastik hareketleri başlamıştır. Gerek kız, gerek erkek talebemizin büyük intizam ve çeviklik içinde yaptıkları hareketler çok alkışlanmıştır. Bundan sonra sporcular tarafından gösteriler yapılmış ve muntazam diziler halinde stadyomdan çıkılarak şehir dolaşıldıktan sonra tören sona ermiştir.

LİSENİN VEDA MÜSAMERESİ

HALKEVİMİZDE

Bu ders yılı sonunda Lisemizi bitirecek olan gençler Halkevinde çok muvaffakiyetli bir veda müsameresi vermişlerdir . Müsamerede (Kızıl Çağlayan) piyesi ile (Başefendi) komedisi oynanmış; monologlar söylenmiştir . Salonu baştan başa dolduran yüzlerce seyircinin sık sık alkışladıkları bu güzel müsamerede rol alan talebemizden her biri kendine düşen vazifeyi büyük bir itina ile başarmışlardır . Kızıl Çağlayan piyesinde Osman rolünü yapan Şükrü Binbir, Hüsmen rolünü yapan Hikmet Öner, Nimet rolünde Şahap Akalın, Ömer rolünde Tevfik Özün, Ahmet rolünde Ali Yalçın ve köylü rolünde Mustafa Kazgan çok alkışlanmışlardır . Gerek idman şenliklerinde, gerek müsamerelerinde gösterdikleri muvaffakiyetlerden dolayı genç Liselilerimizi ve değerli hocalarını candan kutlularız .

Evimizin , gayelerine daha fazla yaklaşabilmesi ve halkımıza maddiğ ve mâneviğ alanlarda faydalı olabilmesi için iki yıllık bir çalışma programı hazırlamak üzere bir komisyon seçilmiştir . İki haftadanberi Halkevi Başkanımız Şarbay Lütfü Gökçeoğlu'nun Başkanlığında toplanan komisyon bu ay içinde çalışmalarını bitirecek ve hazırladığı programı yönkurula bildirecektir.

§ Geçen ay içinde Çeltik istasyonunu şefi Bay Rahmi Çeltik tarafından (Çeltik ekimi); ve sıcak iklimler nebatları istasyonu mütehassıslarından Bay Mahir Öğütçü tarafından (Okalptüs yetiştirme) hakkında istifadeli birer konferans verilmiştir .